

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ KAMU PERSONEL
SEÇME SINAVI KAYGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatma ÖZÇOBAN

Danışman: Prof. Dr. Murat SADIKOĞLU

TOKAT- 2024

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Prof. Dr. Murat SADIKOĞLU danışmanlığında hazırlamış olduğum “Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Kamu Personel Seçme Sınavı Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi” adlı Yüksek Lisans tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

24/01/2024

Fatma ÖZÇOBAN

JÜRİ KABUL VE ONAY

Fatma ÖZÇOBAN tarafından hazırlanan “**Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Kamu Personel Seçme Sınavı Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi**” adlı tez çalışmasının savunma sınavı 24/01/2024 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen Jüri tarafından Oy Birliği ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

İmzası

Üye (Başkan): Prof. Dr. Orhan KARAMUSTAFAOĞLU

.....

Üye (Tez Danışmanı): Prof. Dr. Murat SADIKOĞLU

.....

Üye: Prof. Dr. Aykut Emre BOZDOĞAN

.....

ONAY

...../...../.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Lisansüstü eğitimim boyunca ilgisini, desteğini ve yardımını hiçbir zaman esirgemeyen, tecrübesiyle bana yol gösteren çok kıymetli ve saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. Murat SADIKOĞLU'na katkı ve emeklerinden dolayı çok teşekkür ederim.

Tezimin savunma aşamasında değerli fikir ve önerileriyle katkılar sunarak araştırmamın son şeklinin verilmesine yardımcı olan çok kıymetli hocalarım Prof. Dr. Orhan KARAMUSTAFAOĞLU ve Prof. Dr. Aykut Emre BOZDOĞAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Lisansüstü ders ve tez dönemi süresince değerli görüşlerini sunan, yardımlarını hiç esirgemeyen Doç. Dr. Hanife Gamze HASTÜRK hocama katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Tez sürecimde önerilerini sunan Oğuzhan POLAT hocama ve çalışmama zamanını ayırıp gönüllü olarak katılan değerli öğretmen adaylarına teşekkür ederim.

Hayatımın her anında yanımda olan, maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, bu günlere gelebilmem için pek çok fedakârlık yapan, hakkını ödeyemeyeceğim canım babam Hasan ÖZÇOBAN'a, ve dualarını hep yanımda hissettiğim, bu yola adım atmamı sağlayarak beni cesaretlendiren ve bana sonsuz güvenerek hep arkamda duran, başarımanın asıl mimarı canım annem Ayşe ÖZÇOBAN'a ve bu yolda ilerlememde en büyük destekçim olan, her konuda olduğu gibi bu araştırmamda da yanımda olan kendimi çok şanslı hissettiğim ve fikirlerine hayran olduğum kardeşim Sılanur ÖZÇOBAN'a sonsuz teşekkür ederim.

ÖZET

FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ KAMU PERSONEL SEÇME SINAVI KAYGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Özçoban, Fatma

Yüksek Lisans, Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Murat SADIKOĞLU

Ocak 2024, xv + 70 sayfa

Alanında formasyonu olan öğretmen adayları Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında meslek hayatlarına başlayabilmek için Genel Yetenek-Genel Kültür, Eğitim Bilimleri ve Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi olmak üzere üç oturumdan oluşan sınavlara girmektedirler. Atamalarının gerçekleşmesi için her yıl binlerce öğretmen adayının girdiği bu sınavlar atanma süreci boyunca KPSS kaygısı yaşamasına sebep olmaktadır. Bu araştırmanın amacı ise fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu amaçla, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan kesitsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini bir devlet üniversitesinde öğrenim gören Eğitim Fakültesi birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfta bulunan toplam 73 (60 kadın, 13 erkek) fen bilgisi öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" ve Karaçanta (2009) tarafından geliştirilen "Kamu Personeli Seçme Sınavı Kaygı Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek beşli Likert tipi bir derecelemeyle sahip 19 maddeden oluşmaktadır. Dört alt boyuttan oluşan ölçeğin tamamı için Cronbach alfa değeri .80 olarak hesaplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde ilk olarak fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla betimsel istatistikler (aritmetik ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değer) hesaplanmıştır. Adayların KPSS kaygıları orta düzeyde bulunmuştur. Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının cinsiyet ve öğrenim

görülen programa yerleşme isteği değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Ardından incelenen değişkenlerden fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, öğrenim görülen programa yerleşme tercih sırası, öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumu, aile gelir düzeyi, mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünme ve barınma durumu değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği tespit edilmiştir. Bunun için varyansların homojenliği varsayımı sağlandığı durumlarda Tek Boyutlu Varyans Analizi (One Way ANOVA) ve gruplar arasındaki anlamlı farklılığı belirlemek için LSD analizi yapılmıştır. Ayrıca varyansların homojenliği varsayımı sağlanmadığı durumlarda ise Brown-Forsythe testi ve gruplar arasındaki anlamlı farklılığı belirlemek için Games-Howell analizi yapılmıştır. İncelenen değişkenlerden fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyleri cinsiyet değişkeni açısından kadın öğretmen adaylar lehine anlamlı farklılık gösterirken, mezun olunan lise türü değişkenine göre Anadolu Lisesi ile İmam Hatip Lisesi ve Anadolu Lisesi ile diğer liseler arasında anlamlı farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma KPSS'nin fen bilgisi öğretmen adayları için önemli ve süreçte kaygılarını arttıran bir sınav olduğunu ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla bu sorunları incelemek adına yapılan araştırma büyük bir önem arz etmektedir. Varılan sonuçlara göre fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik yaşadıkları kaygı düzeylerini azaltmaya yardımcı olacak şekilde rehberlik hizmetleri sunulabilir. Aynı zamanda eğitim fakültesindeki verilen derslerin içeriği ile KPSS içeriği uyumlu hale getirilebilir. Atanmayı umutla bekleyen fen bilgisi öğretmen adaylarının branş bazında kontenjan dağılımının az olmasından dolayı yaşadıkları kaygıyı azaltmak için daha fazla atama yapılması sağlanabilir. Ayrıca atama takviminin geç açıklanmasından dolayı yaşanan belirsizliğin giderilmesi için atama takviminin sınavdan önce belirlenmesi gibi KPSS kaygısını azaltıcı tedbirler önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Fen Bilgisi Öğretmen Adayları, Sınav Kaygısı, Kamu Personel Seçme Sınavı

ABSTRACT

EXAMINATION OF EXAM ANXIETY LEVELS OF SCIENCE TEACHER CANDIDATES IN THE PUBLIC PERSONNEL SELECTION EXAM

Özçoban, Fatma

Master's Degree in the Field of Science Education, Department of Science Education

Thesis Advisor: Prof. Dr. Murat SADIKOĞLU

January 2024, xv + 70 pages

Prospective teachers who have pedagogical formation in their own field take three exams to begin their professional careers in educational institutions affiliated with the Ministry of National Education. These exams include the General Aptitude-General Culture, Educational Sciences, and Teaching Area Knowledge Tests. These exams, which thousands of teacher candidates take every year for their appointments, cause candidates to experience anxiety about the Public Personnel Selection Exam (KPSS) throughout the appointment process. The purpose of this research is to examine the levels of anxiety in the KPSS among prospective Science Teachers from various perspectives. For this purpose, a cross-sectional survey model, which is one of the quantitative research methods, has been used. The sample of the study consisted of a total of 73 (60 female, 13 male) prospective science teachers enrolled in the first, second, third, and fourth grades of the Faculty of Education at a state university. In the research, data was collected using the "Personal Information Form" developed by the researcher and also the "Public Personnel Selection Exam Anxiety Scale" developed by Karaçanta (2009). The scale consists of 19 items and is rated on a five-point Likert-type scale. For the entire scale consisting of four subscales, the Cronbach's alpha value was calculated as .80. In the initial stage of analyzing the research data, descriptive statistics were calculated to determine the levels of anxiety among prospective science teachers for the Public Personnel Selection Exam (KPSS). These descriptive statistics included

mean, standard deviation, minimum and maximum value. The candidates' anxiety levels for the KPSS were found to be at a moderate level. In order to understand whether there is a difference in the anxiety levels of prospective science teachers towards the KPSS based on the variables of gender and desire for placement in the educational program, independent samples t-tests were conducted. The study concluded that there was a significant difference in the anxiety levels of candidates for KPSS based on their gender. Subsequently, the study examined whether there were differences in the anxiety levels of prospective science teachers for KPSS based on variables such as class level, type of high school graduated from, preference order for placement in the educational program, alignment of the education received in the program with the content of the KPSS, family income level, the intention to work in a private institution after graduation, and housing situation. Therefore, in cases where the assumption of homogeneity of variances is met, One-Way Analysis of Variance (ANOVA) and LSD analysis were conducted to determine significant differences between groups. Additionally, in cases where the assumption of homogeneity of variances is not met, the Brown-Forsythe test was conducted, and Games-Howell analysis was performed to determine significant differences between groups as well. It has been concluded that, in the KPSS, the anxiety levels of prospective science teachers vary significantly based on the type of high school they graduated from. Based on the findings obtained, it is possible to conduct studies that will reduce the anxiety levels of teacher candidates in the KPSS. Furthermore, it may be recommended to make adjustments to the appointment process for teacher candidates eagerly awaiting their appointments. In the study, it has been found that there is a significant difference in the anxiety levels of prospective science teachers in terms of gender variable, with female teacher candidates showing higher levels of anxiety. Additionally, it was concluded that there is a significant differentiation between Anatolian High School and Imam Hatip High School graduates, as well as between Anatolian High School and graduates of other types of high schools, based on the variable of type of high school attended. This study has revealed that the KPSS is significant for prospective science teachers and serves as a process that increases their anxiety levels. Therefore, the research conducted to investigate these issues holds great significance. Based on the results obtained, guidance services can be provided to reduce the anxiety levels experienced by prospective science teachers towards the KPSS. Moreover, the content of the courses offered in the education faculty can be aligned with the content of the KPSS in order to ensure

compatibility. Due to the limited distribution of vacancies by subject area, steps can be taken to increase the number of appointments so as to alleviate the anxiety experienced by prospective science teachers who eagerly await their appointments. Additionally, measures can be proposed to alleviate the uncertainty caused by the delayed announcement of the appointment schedule. For instance, scheduling the appointment calendar before the examination can help mitigate the anxiety associated with the KPSS.

Keywords: Science Teacher Candidates, Exam Anxiety, Public Personnel Selection Exam

İÇİNDEKİLER

ETİK SÖZLEŞME.....	i
JÜRİ KABUL VE ONAY.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	ix
TABLO LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR.....	xv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem	1
Amaç	3
Önem	4
Sayıtlar	5
Sınırlılıklar.....	5
Tanımlar	6
BÖLÜM II.....	7
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7

Kaygı	7
Sınav Kaygısı	8
Kamu Personel Seçme Sınavı.....	9
Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeyleri ile İlgili Yapılan Araştırmalar	15
BÖLÜM III	20
YÖNTEM.....	20
Araştırma Modeli	20
Çalışma Grubu.....	20
Veri Toplama Araçları.....	21
Kişisel Bilgi Formu	21
Kamu Personeli Seçme Sınavı Kaygı Ölçeği	21
Veri Toplama Süreci	22
Verilerin Analizi.....	22
BÖLÜM IV	25
BULGULAR.....	25
Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeyleri	25
Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi	25
Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkene Göre İncelenmesi	26

Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesi.....	27
Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Göre İncelenmesi	29
Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Öğrenim Görülen Programa Yerleşme İsteği Değişkenine Göre İncelenmesi	33
Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Öğrenim Görülen Programa Yerleşme Tercih Sırası Değişkenine Göre İncelenmesi	34
Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Öğrenim Görülen Programda Alınan Eğitimin KPSS İçeriği İle Uyum Değişkenine Göre İncelenmesi.....	37
Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Aile Gelir Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesi	39
Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Mezuniyet Sonrasında Özel Bir Kurumda Çalışmayı Düşünme Değişkenine Göre İncelenmesi	41
Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Barınma Durumu Değişkenine Göre İncelenmesi	44
BÖLÜM V	47
TARTIŞMA	47
BÖLÜM VI.....	56
SONUÇ VE ÖNERİLER	56
KAYNAKÇA.....	59
EKLER.....	66

Ek 1. Kişisel Bilgi Formu.....	66
Ek 2. Kamu Personeli Seçme Sınavı Kaygı Ölçeği.....	67
Ek 3. Kamu Personeli Seçme Sınavı Kaygı Ölçeği Kullanım İzni	68
Ek 4. Etik Kurul Kararı	69
Ek 5. Anket Uygulama İzni.....	70

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Öğretmen Adayları için KPSS'de Yapılacak Olan Testler	10
Tablo 2. KPSSP121 Puanına Etkileyen Sınav Katsayıları.....	11
Tablo 3. Fen Bilgisi Öğretmenliği Alan Bilgisi Testi Ders Dağılımları	12
Tablo 4. Fen Bilgisi Öğretmenliği Branşından KPSS'ye Giren Aday Sayısı	12
Tablo 5. Fen Bilgisi Öğretmenliği Son 5 Yılına Ait Atama Sayısı	13
Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine ve Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı.....	20
Tablo 7. Verilerin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	23
Tablo 8. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler	25
Tablo 9. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Cinsiyetlerine Yönelik Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları	26
Tablo 10. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Sınıf Düzeyine Göre Betimsel Analiz ve Levene İstatistiği Sonuçları.....	27
Tablo 11. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Analizi Sonuçları.....	28
Tablo 12. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türü Göre Betimsel Analiz ve Levene İstatistiği Sonuçları	29
Tablo 13. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türüne Göre ANOVA Analizi Sonuçları	31
Tablo 14. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türüne Göre Sınava Hazırlık Alt Boyutuna İlişkin Brown-Foorsythe Analizi Sonuçları.....	32

Tablo 15. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Öğrenim Görülen Programa Yerleşme İsteğine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları	33
Tablo 16. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Tercih Sırasına Göre Betimsel Analiz ve Levene İstatistiği Sonuçları.....	34
Tablo 17. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Tercih Sırasına Göre ANOVA Analizi Sonuçları	36
Tablo 18. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin İçerik Uyumuna Göre Betimsel Analiz ve Levene İstatistiği Sonuçları.....	37
Tablo 19. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Öğrenim Görülen Programda Alınan Eğitimin KPSS İçeriği İle Uyumuna Göre ANOVA Analizi Sonuçları	38
Tablo 20. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Aile Gelir Düzeyine Göre Betimsel Analiz ve Levene İstatistiği Sonuçları.....	39
Tablo 21. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Aile Gelir Düzeyine Göre ANOVA Analizi Sonuçları	41
Tablo 22. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Mezuniyet Sonrasında Özel Bir Kurumda Çalışmayı Düşünmesi Göre Betimsel Analiz ve Levene İstatistiği Sonuçları	42
Tablo 23. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Mezuniyet Sonrasında Özel Bir Kurumda Çalışmayı Düşünmesi Göre ANOVA Analizi Sonuçları	43
Tablo 24. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Barınma Durumuna Göre Betimsel Analiz ve Levene İstatistiği Sonuçları.....	44
Tablo 25. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Barınma Durumuna Göre ANOVA Analizi Sonuçları	46

KISALTMALAR

GY-GK: Genel Yetenek- Genel Kùltür

KPSS: Kamu Personel Seçme Sınavı

ÖABT: Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi

ÖSYM: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

TDK: Türk Dil Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırma problemi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlılar, sınırlılıklar ve tanımlar hakkında bilgilere sırasıyla yer verilmiştir.

Problem

Günümüzde insanların yaşadıkları kaygıları zamanla azalmamakta aksine giderek artmaktadır. Hayatımızda gelişmeler ve değişimler sürekli devam etmektedir. İnsanlar bu devam eden değişimlere uyum sağlama ve karşısına çıkan engellerle uğraşma çabası içerisindeyken sıkıntılarla karşılaşması sonucu kaygı ortaya çıkmaktadır. Kaygının giderek artmasıyla kişiler ileriki zamanlar hakkında ne yapacağını bilememesine ve karar verirken zorlanmasına neden olmaktadır. Ülkemizde öğrenciler küçük yaşlardan itibaren eğitimlerine başlamaktadır. Çeşitli sınavlardan ve zorlu bir süreçten geçtikten sonra üniversitede eğitim alacakları alanlara yerleşmektedirler. Herhangi bir üniversitede bir bölüme yerleştikten sonra kaygıları sürmekte ve öğrenimin sona ermesiyle de gelecek kaygısıyla devam etmektedir. Öğrenciler üniversitede hayatlarının en önemli dönemlerinden birini geçirmektedirler. Çünkü bu dönem onlar için yaşamın başlangıcı olan iş ya da işsizlik sıkıntılarını başladığı, sorumluluklarının fazlaştığı ve kişide kaygı yaratıcı faktörlerin görülmeye başladığı zamandır (Çakmak ve Hevedanlı, 2004).

Kaygı kişide süresine ve gücüne göre bedensel ve psikolojik olarak birtakım değişikliklere neden olabilir. Bu dönemde devamlı başarısızlıklarla karşılaşılacağı düşüncesi çoğalmaya başlar. Kaygı düşüncesinden dolayı yapılması gereken bir takım işler ya ertelenebilir ya da yapılmak istenilmeyebilir. Kaygı, kişilerin yaşam sürecinde bazı dönemlerinde başarı duygusunu harekete geçirdiği gibi bazı dönemlerinde de başarısız olmasını etkileyen önemli faktörlerden biridir. Kişinin yüksek kaygılı olması mezuniyet döneminde Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS) için ders çalışan ve sınava girecek adayların başarısızlığını da beraberinde getirebilir (Dilmaç, 2010). Kişilerin hayatlarında karşı karşıya kaldıkları birçok kötü durum onların hayatlarında kaygı duymalarına ve yaşama olumsuz yaklaşımlarına sebep olmaktadır. Üniversitede öğrenimine devam eden öğrencilerin kaygı oluşmasına neden olan etmenler incelenerek

bu yaşadıkları olumsuz durumlar için önlemler alınıp ortadan kaldırılabilir (Şanlı Kula ve Saraç, 2016). Kişilerin psikolojik hali kaygı durumunu etkileyebildiği gibi cinsiyeti, sosyo-ekonomik durumu, anne-baba mesleği, akademik başarısı, arkadaş çevresi ve yerleşim yeri gibi değişkenler kaygı oluşturunca faktörler arasında sayılabilir (Çakmak ve Hevedanlı, 2004).

Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal seviyede çok fazla kaygı yaşayan öğrenci derslerde dikkatini toplamakta zorlanır. Yoğun düzeyde yaşanan kaygı öğrencinin eğitim hayatında ve sınav anında başarısını etkileyen önemli etkenlerden biridir. Öğrenci yaşadığı kaygıdan dolayı hiçbir şey bilmiyorum duygusuna kapılır ve beklenen ders başarısının altında performans gösterir (Koç, 2013).

Ülkemizde öğretmenlik mesleğini tercih etmek isteyen adaylar üniversite sınavına girip belli bir eğitim almalı daha sonra bunun yanı sıra üniversite bitiminde gerçekleştirilen sınavlarda da başarılı olması gerekir. Adaylar görevine yerleşirken sınavlardaki puan sıralamasına göre alınırlar (Özkan ve Pektaş, 2011). Farklı bölümlerden mezun olan öğretmen adayları, kamuda meslek hayatlarına başlayabilmeleri için ÖSYM tarafından yürütülen KPSS'ye girmesi ve belirlenen sıralamaya sahip olması gerekir. Branş bazında sıralamalar göz önüne alınmasıyla da aynı alanda sınava giren adaylar arasında rekabet oluşur (Odabaş, 2010). Büyük bir heyecanla ve beklentilerle öğretmenlik mesleğini tercih eden ve bu bölümü tamamlayan öğretmen adayları ders çalışma, sosyal aktivitelere dâhil olma aynı zamanda da görevine başlamak amacıyla sınava çalışma bunaltılarındadırlar. Bu yüzden göreve başlayabilmek için çoğu işi aynı anda yapmak zorunda kalırlar (Gündoğdu, Çimen ve Turan, 2008). Ayrıca KPSS, öğretmen adayları tarafından işe alınmanın son basamağı olarak görüldüğü için bu sınav adaylar üzerinde yüksek kaygı ve stres oluşturmaktadır. Bu durumun yaşanması eğitim fakülteleri için büyük bir problemdir (Sezgin ve Duran, 2011).

Her yıl fakültelerden mezun olan öğretmenler atanmayı büyük bir umutla beklemektedir. 2022 yılı rakamlarına bakıldığında sınava giren fen bilgisi öğretmen aday sayısı 18.412'dir. Ancak 2023 yılı Mart ayında yapılan atamada fen bilgisi öğretmen adayları için ayrılan kontenjan sayısı 2064'tür. Bu durum sınava giren aday sayısına göre atanan fen bilgisi öğretmen sayısının az olduğunu ve atamayı bekleyen çok sayıda öğretmen adayının olduğunu göstermektedir. Belirlenen kontenjan ile sınava

giren aday sayısı arasında ciddi farkın olması adayların gelecek kaygısı ve stres yaşamasına sebep olmaktadır (MEB, ÖSYM, Tümkaya ve Çavuşoğlu, 2010). Öğretmen adaylarının gelecek yaşantılarını etkileyen ve onların hayatlarında problem haline gelen atanma, adayların farklı sebeplerden dolayı kaygı yaşamalarına neden olur. Alan bilgisi konusunda kendilerini yetersiz hissetmeleri, mezuniyetten sonra işsiz kalırım korkusu, mülakat sisteminin getirilmesi, üniversite de verilen eğitimin yeterli bulunmaması ve içeriğin KPSS'ye yönelik olmaması gibi nedenler adayların atanamama kaygıları arasında yer almaktadır (İnci-Aka ve Yılmaz, 2018).

Bu kapsamda yapılan araştırma kamuda çalışabilmek amacıyla binlerce fen bilgisi öğretmen adayının girdiği KPSS kaygı düzeylerini ele almaktadır. Bu bağlamda düşük kontenjan verildiği için atanamayan ve tekrar tekrar sınava girerek umutsuzluk yaşayan fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyleri farklı değişkenler açısından incelemek aynı zamanda da adayların KPSS ile ilgili yaşadıkları problemlere yönelik çözüm önerileri ele alınmıştır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerini farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki belirtilen araştırma sorularına cevaplar aranmaya çalışılmıştır.

1. Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik kaygıları hangi düzeydedir?
2. Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyleri;
 - a) Cinsiyetine,
 - b) Sınıf düzeyine,
 - c) Mezun olunan lise türüne,
 - d) Öğrenim görülen programa yerleşme isteğine,
 - e) Öğrenim görülen programa yerleşme tercih sırasına,
 - f) Öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumuna,
 - g) Aile gelir düzeyine,
 - h) Mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünmesine,
 - i) Barınma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Önem

Öğretmenler eğitim sisteminin değerli öğelerinde biridir ve genç, dinamik nesillerin hayata hazırlanması aynı zamanda nitelikli insan gücüne dönüştürülmesi ancak öğretmenler ile mümkündür. Bu kapsamda öğretim sürecine katkı sağlayan nitelikli öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Üzerinde sorumlulukları fazla olan nitelikli öğretmen varlığı ise iyi bir öğretmen yetiştirme ve atama sisteminden geçmektedir (Güven ve Dak, 2017). Ülkemizde öğretmen adaylarının atamaları sağlıklı ve devamlı olması, mezun olan öğretmen adayları ile öğretmen istihdam arz talep dengesinin sağlanmaması sebebiyle Milli Eğitim Bakanlığı sıralamaya dayalı olan sınav sistemi ile öğretmen ataması yapmaktadır (Demir ve Bütüner, 2014).

Öğretmen adayları, mezun olduktan sonra atanabilmek amacı ile KPSS'den yüksek puan almak zorundadırlar. Bu durum öğretmen adayları üzerindeki baskıyı fazlaştırmaktadır. Adaylar tarafından çok önem taşıyan KPSS, mesleğe başlamanın ilk adımı ve atanabilmenin tek şartı olarak kabul edildiğinden dolayı bu sınava yönelik stres, korku ve çeşitli derecede kaygı duymaktadırlar. Her geçen sene atanabilmek için KPSS'den yüksek puan almak güçleşmektedir. İstenilen puanı alabilmeye çalışmak öğretmen adaylarının gelecek kaygısı taşımasına ve ileriye dönük bazı planlarının, hayallerinin geciktirmesine sebep olmaktadır (Karataş ve Güleş, 2012; Özsarı, 2008; Yakupoğlu, 2021). Öğretmen adayları öğrenim hayatlarına devam ederken okul bitirme telaşının yanı sıra KPSS'de başarılı olmak ve atanıp atanamama kaygısı içerisinde olurlar. Aynı zamanda KPSS hayatlarının merkezinde bulunmakta ve işlevi yönünden adaylar tarafından çok önemsenmektedir. Bu yüzden öğretmen atamalarında kilit noktası olan KPSS'ye yönelik öğretmen adaylarının kaygılarını tespit etmek ve bu doğrultudaki tutumlarının ortaya koymak son derece önemlidir (Çetin, 2013).

Yapılan araştırmalara bakıldığında genellikle eğitim fakültesinde öğrenim gören farklı branşlardaki öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyi ile ilgili birçok değişken üzerinde çalışmaların mevcut olduğu görülmüştür (Akdeniz, 2019; A. Gülbahçe, Yazar, Balcı ve Ö. Gülbahçe, 2012; Altun, Avcı, Özüpekçe ve Gümüş, 2017; Aydemir, 2015; Coşkun, Zengin ve Arslan, 2021; Çetin, 2013; Ekici ve Kurt, 2012; Karaçanta ve Koç, 2015; Küçükgençay ve Peker, 2020; Mamak ve Temel, 2021; Özay Köse, Diken ve Gül, 2017; Özsarı, 2008; Taşkesen ve diğerleri, 2017; Temur, Özkan, Atlı ve Zırhlıoğlu, 2011). Ancak özel olarak fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyleri

üzerine yeterli düzeyde araştırma olmadığı için bu araştırmanın alanda yapılan çalışmalara katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır.

Yapılan bu çalışma ile fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Bu nedenle yapılan çalışmada fen bilgisi öğretmen adaylarının cinsiyeti, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, öğrenim görülen programa yerleşme isteği, öğrenim görülen programa yerleşme tercih sırası, öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumu, aile gelir düzeyi, mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünme ve barınma durumu değişkenlerinin etkisi araştırılarak literatüre önemli bir katkı sağlaması beklenmektedir.

Öğretmen adayları tarafından önemsenen ve hayatlarının merkezinde yer alan bu sınav, adayların kaygı taşımalarına neden olmaktadır. Adaylar sınava çalışma sürecindeki yaşadığı kaygılı süreçlerin yanında atama takvimini beklerken de yine sıkıntılı ve stresli bir dönem yaşamaya devam etmektedir. Çünkü verilen kontenjan ne kadar olacak, eğer kontenjana giremezsem tekrar mı çalışacağım ya da sınava tekrar girsem başarılı olur muyum gibi aklından geçirdiği düşünceler adayın kaygısını artırmaktadır. Dolayısıyla KPSS'nin adaylar için önemli olduğu ve onların kaygı düzeylerini etkilediği görülmektedir. Bu yüzden yaşanan sorunun incelenmesi, kaygı düzeylerini etkileyen değişkenlerin belirlenmesi ve bundan sonra sınava hazırlanacak fen bilgisi öğretmen adaylarına rehber olması aynı zamanda da yapılacak olan öğretmen atamalarına katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Sayıtlar

Araştırmaya katılan fen bilgisi öğretmen adaylarının, veri toplama araçlarında yer alan sorulara içtenlikle cevaplandıkları varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Öğretmenliği lisans programındaki 1., 2., 3. ve 4. sınıfta eğitim gören öğretmen adayları ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırmadaki veriler Karaçanta (2009) tarafından geliştirilen "KPSS Kaygı Ölçeği"nde yer alan maddeler ve araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Form" ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Fen Bilgisi Öğretmeni: Öğrencilerin günlük hayatta karşılaştıkları durumlara anlam verebilmelerini, fen bilimlerinden edindikleri bilgileri farkına vararak onları yorumlayabilmelerini sağlayan kişidir (Morgil ve Yılmaz, 1999).

Kamu Personel Seçme Sınavı: (A) grubu olarak belirtilen kadrolara atanacaklar için kurumların kendi mevzuatına göre düzenleyecekleri giriş sınavına alınacakları belirlemek ve (B) grubu olarak belirtilen kadrolara atanmaya esas olacak yerleştirmeyi yapmak amacıyla kullanılacak olan puanları sağlayan merkezi sınavdır (Resmi Gazete, 2002).

Kaygı: Kötü bir olay gerçekleşeceği düşüncesine karşı kişinin gösterdiği üzüntü, gerginlik ve endişelenme halidir (TDK, 2023).

Sınav Kaygısı: Sınav anında ve öncesinde kişinin ruhsal ve bedensel yönde performansını olumsuz yönde etkileyen yoğun bir kaygıdır (Turan Başoğlu, 2007).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölüm Kaygı, Sınav Kaygısı, KPSS ve Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeyleri ile İlgili Yapılan Araştırmalar olmak üzere dört ayrı başlık altında açıklanmıştır.

Kaygı

Kaygı genel anlamda kişinin yaşadığı korku karşısında hissettiği tedirginlik veya akıl dışı korku hali olarak açıklanmaktadır (Manav, 2011). Kaygı kişilerin hayat içinde çoğunlukla karşı karşıya kaldıkları ve sıkıntı yaşamalarına sebebiyet veren bir duygudur. İnsanlar gelecekte oluşabilecek problemleri düşünürken ya da o dönemde karşısına çıkan sıkıntılar için kaygı yaşayabilirler. Mesela iş arama, evlilik, ölüm ve girecekleri sınavlar gibi zorlu süreçleri akıllarından geçirerek kaygılanabilirler (Eker, 2016). Kişiler kaygıyı çoğunlukla gelecekle ilgili başarısızlık, endişe, umutsuzluk ve karamsarlık gibi karışık duygularla birlikte ifade ederler. Hayatımız boyunca bir takım engellerle karşılaşmamız normaldir ve bunlar bizler için gelip geçicidir. Bilimsel olarak incelendiğinde, kişide kaygı düzeyi fazla olmadığı sürece onun güdülenmesinin sağlanabileceği görülmektedir. Ama önemli olan kişide kaygının fazlalaşmasına izin vermeden onu durduracak yolları bulmak ve o yönde olan açıklarımızı ortadan kaldırmaktır (Develi, 2006). Kaygı, kişinin bir olay karşısında hissettiği duygusal, bedensel ve zihinsel değişimleri ortaya çıkaran bir durumdur (Ayan,2014). İnsanlar kaygının yaşamımızda yeri olmadığını düşünmek yerine onu fark edip kontrol altına alması ve özellikle başarıya erişip engelleri aşmada kullanması daha yerinde bir davranış olarak belirtilmektedir (Genç, 2013). Kaygı çoğunlukla olumsuz bir his olarak algılansa da aslında yaşamımızı devam ettirebilmemiz için fazlasıyla önemlidir. Öğrenciler az ölçüde olsun kaygı yaşamaları ne ders çalışırlar ne de yapılan sınavlara girerler. Bu yüzden kaygının az ölçüde dâhi olması yaşamsal öneme sahiptir. Fakat kişiler hissettikleri kaygıları sürekli devam ettirirlerse bu durum kişilerde anlaşmazlığa, başarısızlığa ve ihtiyaçlarını karşılayamama gibi olayların yaşanılmasına sebep olur (Softa, Karaahmetoğlu ve Çabuk, 2015). Böylece öğrenciler kaygıyı bir döngü haline getirebilir ve her girdikleri sınavda bunu yaşamaya başlarlar (Pagaria, 2020).

Kişiler, kaygı anında birçok şikâyet ve belirtiler yaşayabilir. Bunlar psikolojik olarak endişe, gerginlik, güven duymama, korku, panik, şaşırma ve tedirginlik durumlarıdır. Fizyolojik olarak ise baş ağrısı, ağız kuruluğu, baş dönmesi, bulantı, çarpıntı, halsizlik, yemeğe karşı isteksizlik, nefes alışveriş sayısının artması, terleme, titreme ve uyuyamama gibi kaygılı olan kişiler sıkıntılar yaşamaktadır. Bu durumda kişiler de algılama ve dikkat bozuklukları meydana gelir aynı zamanda davranışlarında aksamalar oluşur (Kaya ve Varol, 2004). Öğrenme sürecinde ise kaygılı olan kişinin performansı düşer ve yeterince öğrenemez. Bu nedenle kişinin zihninde yer alan olumsuz düşüncelerden kurtularak rahatlaması gerekir. Kaygı ile başa çıkmak için de gevşeme egzersizleri ve dinlenme gibi yöntemleri yapmak faydalı olacaktır. Aynı zamanda yapabilirim, başarabilirim şeklinde düşünceler ve düzenli şekilde yapılan nefes egzersizleri kaygıyı azaltmayı ve sağlıklı düşünmeyi kolaylaştırır. Bu şekilde kişi kendisini rahatlatır, karar verme ve düşünce şeklinin değişmesine yardımcı olur. Yaşadığımız yoğun kaygılar olumsuz sonuçları da beraberinde getirir. Her olaylarda olduğu gibi başarısızlığa neden olan problemleri belirleyip bulduğumuz çözüm yolları ve gerekli önemler alınması da yaşanan kaygılarla baş etmek için bir tedbir olacaktır (Bozdam, 2008).

Sınav Kaygısı

Öğrencilerin yaşamlarının şekil almasında rol alan sınavlar onlar için çok önemlidir. Sınava karşı oluşturdukları kaygı onların ders başarısında düşüş yaşamasına ve sınava karşı oluşan tutumunu olumsuz yönde etkilemesine sebep olmaktadır (Özcan, 2018). Sınav kaygısı, üniversite öğrencilerinin ciddi bir problem olarak yaşadıkları ve üniversiteye girişte başlayıp istedikleri bölümlerde öğrenim göremeye devam ederken de yaşadıkları bir durumdur. Öğrenciler geleceklerini belirlemek ve hayatlarıyla ilgili ileriye dönük planlamaları gerçekleştirmek amacıyla farklı sınavlara girerler ve başarılı olmaya çalışırlar. Bu sınav türü nasıl olursa olsun öğrenci sınava hazırlıksız bir şekilde girerse kaygı seviyesi değişebilir. Birinci sınıftan itibaren başlayıp son sınıfa kadar süren beklentilerini karşılama çabası onları zorlayıcı sürece aynı zamanda da rekabetçi ve mücadeleci olmaya iter. Bu rekabetçi ortam iş hayatına başlayacak olan üniversite öğrencilerinin ileriye yönelik kaygı yaşamasına sebebiyet verir. Öğrencilerin sınavlarda başarısız olma ihtimalini düşünmesi ve acaba başarısız olur muyum şeklinde olumsuz durumları aklına getirmesi onların gerilim yaşamasına ve başarılı olma isteği ile

yaşadıkları gerilimin kaygıya dönüşmesine sebep olmaktadır (Akunna, Okesina, Ajiboye ve Monisola, 2022; Erözkan, 2004; Gürpınar, Yılan ve Bozkurt, 2019). Öğrencilerin başarıya ulaşma duygusu ve kazanamama korkusu yaşaması onların bütün davranışlarını etkileyen bir güdü haline gelir. Sınavları geçmek, güzel bir not almak, yakın çevresini hayal kırıklığına uğratmamak ve küçük düşmemek için fazlasıyla ders çalışırlar. Bu öğrenciler sanki yüksek not alamazlarsa onlara kötü bir şey olacaktı gibi hisseder bu yüzden de devamlı kaygı ve korku yaşarlar (Kaya ve Varol, 2004).

Sınav kaygısı, öğrencilerin ders başarılarını etkilediği gibi gelecekteki eğitim ve öğretim faaliyetleriyle ilgili oluşturduğu olumlu duygu ve düşüncelerine de zarar verir. Bu durum öğrencinin motivasyonun düşmesine sebep olur. Kendisine inanan öğrenciler ise eğitim süreçlerinde daha az kaygı yaşarlar ve kendilerine kolay ulaşabilecekleri hedefler koyarak bunlara ulaşma sürecinde kendilerini ümitlendirirler. Ayrıca sınav kaygısı öğrencilerin fizyolojik durumlarını etkilemekle birlikte onlar için büyük tehdit oluşturmaktadır. Öğrencilerin sınav için kaygı yaşamaları onların akademik performanslarına da etki etmektedir. Girdikleri sınavlarda sorulara odaklanma problemlerine neden olacak şekilde mide bulantısı, baş ağrısı, ateşlenme gibi problemler yaşarlar. Bu durumların yaşanması sağlıklı ders çalışamamaya, sınav dışında başka şeyler düşünmeye ayrıca vücudun verdiği kalp atışının hızlanması, terlememenin fazlalaşması, üşüme, sararma, sindirimin hızlanması, midenin kötü olması, sinirlilik ve gerginlik gibi olaylara yol açar. Böylece öğrencinin zihninde dolaşan olumsuz düşünceler ve vücudunun verdiği fizyolojik tepkiler öğrencinin beklenen performansı gösterememesine sebep olur (Eker, 2016). Öğretmen adaylarının yaşadığı kaygılar zaman zaman azalıp artmaktadır. Çoğunlukla bu kaygılar üniversitenin son yıllarında yaşadıkları KPSS ve atanma gibi kaygılar olduğu tespit edilmiştir (Atmaca, 2013). Öğretmen adayların çoğunluğu mezuniyetten sonra işsizlik endişesi taşıdıkları için okulu bitirip bir yandan da KPSS'nin sonucunda atanıp atanmayacağını düşünmesi bu sınava karşı kaygı taşımalarına sebep olmaktadır (Karaçanta ve Koç, 2015).

Kamu Personel Seçme Sınavı

Öğretmenler bulunduğumuz dönemin gereksinimlerine uygun, nitelikli insan gücüne sahip, değişen koşullara ve gelişmelere katkıda bulunmalıdır. Eğitim fakülteleri ülkemizde eğitim sistemimizin gereksinimi olan bilgili, becerili ve nitelikli öğretmenler yetiştirmede önemli katkılar sağlayan yükseköğretim kurumlarıdır. Eğitim fakültesini

bitiren öğrenciler hayallerini kurdukları öğretmenlik mesleğine ilk adımlarını atmalarıyla başlarlar. Öğretmenler, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olan kamu kurumlarında görev yapabilmeleri için KPSS'ye girmeleri gereklidir (Altun ve diğerleri, 2017). Adaylar, eğitim fakültelerinden aldıkları eğitimle bir yandan öğretmenlik mesleğine hazırlanırken diğer yandan da KPSS'den iyi bir puan alabilmek için çaba göstermektedirler (Yeşil, Korkmaz ve Kaya, 2009).

KPSS, mezun olduğu bölüm veya istediği alana atanacağı kadroların branşlarına göre kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilecek personellerin belirlenmesi için yapılan çeşitli oturumlardan meydana gelen yazılı bir sınav türüdür (Cirit Gül, 2015). Çoktan seçmeli sorulardan oluşan sınavın test içeriğine ilişkin bilgiler ayrıntılı olarak Tablo 1'de verilmiştir (ÖSYM, 2023).

Tablo 1. Öğretmen Adayları için KPSS'de Yapılacak Olan Testler

Sınavda Yapılan Testler	Soru Sayısı	Sınav Süresi
Genel Yetenek (60) ve Genel Kültür (60)	120	130 dakika
Eğitim Bilimleri	80	100 dakika
Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi		
- İlköğretim Matematik - Fen Bilimleri - Matematik (Lise) - Fizik - Kimya/Kimya Teknolojisi	75	150 dakika
(Alan Bilgisi (60), Alan Eğitimi (15))		
Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi		
- Türkçe - Sosyal Bilgiler - Türk Dili ve Edebiyatı - Tarih - Coğrafya - Biyoloji - Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi - Rehberlik - Beden Eğitimi - Okul Öncesi - İmam-Hatip Lisesi Meslek Dersleri	75	120 dakika
(Alan Bilgisi (60), Alan Eğitimi (15))		
Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi		
- İngilizce - Sınıf Öğretmenliği	75	120 dakika
(Alan Bilgisi (45), Alan Eğitimi (30))		

(ÖSYM, 2023)

Tablo 1 görüldüğü üzere öğretmen adayları KPSS'nin içeriğinde bulunan Genel Yetenek-Genel Kültür (GY-GK), Eğitim Bilimleri ve Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) sınavlarına tabi tutulurlar. Sabah oturumunda yapılan GY-GK sınavı 120 sorudan oluşup 130 dakika, öğleden sonra yapılan Eğitim Bilimleri sınavı 80 sorudan oluşup 100 dakika verilmektedir. Yapılan bu sınavlardan yaklaşık iki hafta sonra öğretmen adayları için ÖABT oturumu gerçekleştirilmektedir. Bu sınav ise fen bilgisi öğretmen adayları için 75 sorudan oluşur ve 150 dakika verilir. Dört yıllık eğitimin sonucunda eğitim fakültesinden mezun olan öğretmen adayları atanabilmek amacı ile KPSS'ye girerler ve belirli bir puan alırlar. Bu aldıkları puan onların atamaları için kullanılır. Tablo 2'de öğretmen adaylarının girdikleri oturumların puanlarına etki eden yüzdelikleri verilmiştir (ÖSYM, 2023).

Tablo 2. KPSSP121 Puanına Etkileyen Sınav Katsayıları

KPSS Puan Türü	Genel Yetenek	Genel Kültür	Eğitim Bilimleri	ÖABT
P121	0,15	0,15	0,20	0,50

(ÖSYM, 2023)

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlik atama tercihlerinde kullanılan P121 puanına GY-GK toplamda %30, eğitim bilimleri %20, ÖABT'nin ise puan etkisi %50 oranında olduğu görülmektedir.

KPSS'nin farklı oturumlardan oluşması ve konuların içeriğinin çok fazla olması sınava hazırlık süreci boyunca öğretmen adaylarının stresli ve yoğun günler geçirmelerine sebep olmaktadır (Yakupoğlu, 2021).

Öğretmenlik atanma sürecinde en fazla oranda etkili olan ÖABT sınavı, adayların eğitim fakültelerinde öğrenim gördükleri programa özgü soruların bulunduğu ve kendi alanları ile ilgili bilgilerin ölçüldüğü sınavdır (Şahin, Arcagök, Sarıdaş ve Demir, 2015). ÖABT sınavıyla kendi alanıyla ilgili bilgi ve becerilere hâkim ve nitelikli öğretmen seçmek amaçlanmaktadır. Bu sınava giren ve ölçme değerlendirmeye tabi tutulan branşlardan biriside fen bilgisi öğretmen adaylarıdır (Oğuztekin, Bektaş ve Karaca, 2022). Fen bilgisi öğretmen adaylarına uygulanacak testlerin kapsamlarına ilişkin bilgiler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Fen Bilgisi Öğretmenliği Alan Bilgisi Testi Ders Dağılımları

Soru Dağılımı	Yaklaşık Ağırlığı
1) Alan Bilgisi Testi	%80
• Fizik	%24
• Kimya	%22
• Biyoloji	%22
• Yer Bilimi (Jeoloji)	%4
• Astronomi	%4
• Çevre Bilimi	%4
2) Alan Eğitimi Testi	%20

(ÖSYM, 2023)

Tablo 3'de incelendiğinde fen bilgisi öğretmen adayları için ÖABT sınavının iki ayrı bölümden oluştuğu ve %80 oranında alan bilgisi testi, %20 oranında alan eğitimi testine ait soruların yer aldığı görülmektedir. Sınavda ağırlıklı olarak ise fizik, kimya ve biyoloji derslerinin sorularına yer verildiği belirtilmektedir.

Öğretmen adayları üniversite öğrenimleri esnasında ve özellikle son sınıfta KPSS'ye hazırlanmaktadırlar. Bu kaygı verici olan süreç sadece öğrencilerin kendilerini değil aile üyelerini de etkilenmektedir. Öğretmen adayları lisans eğitimlerindeki dersleri tamamlamaya çalışırken aynı zamanda da kaygılı, mutsuz ve yoğun bir şekilde KPSS hazırlıkları devam etmektedir. Mezun olmuş, hala atama bekleyen ve KPSS'ye hazırlanan adayların kaygı ve umutsuzluk düzeyleri daha fazladır. Girdikleri sınavda başarısız olan adaylar acaba yine sınavım kötü geçer mi ya da başarısız olur muyum kaygısı yaşarlar (Sezgin ve Duran, 2011). Tablo 4'de son 4 yıla ait KPSS giren fen bilgisi öğretmen adaylarının sayısal bilgileri verilmiştir (ÖSYM).

Tablo 4. Fen Bilgisi Öğretmenliği Branşından KPSS'ye Giren Aday Sayısı

Yıllar	Aday Sayısı
2019	17.460
2020	19.410
2021	17.941
2022	18.412

(ÖSYM)

Tablo 4'deki veriler incelendiğinde, fen bilgisi branşında atama bekleyen öğretmen sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Tablo 5'de fen bilgisi öğretmenliğinin son 5 yılına ait atama sayıları verilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü).

Tablo 5. Fen Bilgisi Öğretmenliği Son 5 Yılına Ait Atama Sayısı

Yıllar	Atama Yapılan Ay	Kontenjan Sayısı
2019	Şubat	919
	Ağustos	1149
2020	Ocak	1002
	Haziran	1026
2021	Mart	996
	Eylül	702
2022	Temmuz	480
2023	Mart	2064

(Milli Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü)

Tablo 5'de görüldüğü üzere fen bilgisi öğretmen atamalarında belirlenen kontenjanlar verilmiştir. 2023 yılında açıklanan kontenjanda fen bilgisi öğretmenliği alanında tek seferde yapılan en fazla öğretmen ataması olduğu görülmektedir. Tablo 4 ve Tablo 5'de görüldüğü üzere KPSS'ye giren ve ataması yapılan öğretmen sayısı karşılaştırıldığında fen bilgisi öğretmenliğinden yapılan atmanın oldukça az olduğu dikkat çekmektedir.

Adaylar sınava girip yüksek puan aldıkları halde atama için verilen kontenjan sayısı çok az olması nedeniyle onların akademik ve sosyal yaşantılarını önemli ölçüde etkilemektedir. Aynı zamanda adaylar KPSS'den yüksek puan alabilmek amacı ile dershanelere gidip oralarda da eğitim almaktadır. Fakat oradaki aldıkları eğitim ile lisans eğitimleri esnasındaki eğitimin içeriği ve biçimi arasında farklılıklar oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının bu durumu yaşamaları onların zihinlerinde karışlıkların oluşmasına neden olmaktadır (Sezgin ve Duran, 2011). Ayrıca öğretmen adaylarında fazla kişi atanamıyor benimde atanmam çok zor gibi düşünceleri aklından geçirmesi sonucunda hepten boş vermişlik hissine kapılmasına ya da sınavda yaşamış olduğu heyecanın yerini yüksek kaygıya bırakmasıyla başarısızlığa sebep olabilmektedir (Yakupoğlu, 2021). Özşarı (2008) yaşanan bu kaygının temel nedenlerini; sınav için çalışılan konuların net olmaması, konuların yoğun olması,

derslerde işlenen konuların sınav konuları ile uyuşmaması ve sınavın yıl boyunca sadece bir kere yapılması gibi nedenlerle açıklamıştır.

Öğretmen atamaları, lisans mezuniyet not ortalamalarına göre yapılmadığı için öğretmen adayları okul dönemlerinde lisans derslerini ikinci plana atıp üçüncü sınıftan itibaren KPSS derslerine daha fazla ağırlık vermektedirler. Bu nedenle öğretmen adayları üniversitedeki derslerinden daha fazla KPSS'de soru çıkma olasılığı fazla olan konuların üzerinde daha çok durmaktadır (Özkan ve Pektaş 2011). Ayrıca adaylar arasında KPSS'de bir net daha fazla yapmak ve iyi bir sıralamaya girmek düşüncesi rekabetçi bir ortam oluşmasına sebep olmaktadır. Az sayıda atama olması aynı zamanda atama bekleyen öğretmen aday sayısının da her geçen gün biraz daha artması rekabeti daha da fazla artırmıştır (Güven ve Dak, 2017).

Adayların ellerinde öğretmenlik diploması olduğu halde atanmanın tek şartı olarak kabul edilen KPSS'de kontenjan sayıları az olduğu için atamaları gerçekleşmemektedir. Atanmak isteyen ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilan edilen kontenjanlara girmek için iyi puan almak isteyen adaylar, sınavlara yoğun bir şekilde hazırlanmakta ve istedikleri yeterli puanı alamazlarsa bir daha ki seneye tekrardan sınava hazırlanmaktadır (Özsarı, 2008). Adayların atanama duygusu, işsiz kalma korkusu aynı zamanda yaşadıkları tüm baskı ve endişeler onları kaygılandırmakta ve hayatlarını olumsuz şekilde etkilemektedir (Küçükgençay ve Peker, 2020).

Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeyleri ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Baştürk (2007), KPSS'ye hazırlanan öğretmen adaylarının Kuruntu, Duyuşsal ve Toplam sınav kaygı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yaptığı çalışmada, 192 öğretmen adayından veri toplamıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmen adaylarının yüksek düzeyde Kuruntu, Duyuşsal ve Toplam sınav kaygısına sahip oldukları aynı zamanda cinsiyet, bölüm ve KPSS'ye katılım sayısına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Özsarı (2008), eğitim fakültesi son sınıfta bulunan öğretmen adaylarının KPSS kaygılarını ve öğretmenlik mesleğinden beklentilerini incelemek amacıyla yaptığı çalışmada, 317 öğretmen adayından veri toplamıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmen adaylarının atanma endişesi yaşadıkları ve KPSS'ye karşı kaygılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Mesleki beklentileri ise yüksek düzeyde çıkarken bu beklentilerin gerçekleşmesini umma düzeyleri düşük olduğu belirlenmiştir.

Ekici ve Kurt (2012) biyoloji öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik kaygı ve saldırganlık düzeylerini belirlemeyi amaçlayan çalışmalarında, 47 biyoloji öğretmen adayından veri toplanmıştır. Araştırma sonucunda biyoloji öğretmen adaylarını KPSS kaygılarının mezun olduktan sonra çalışmak istedikleri meslek grubu ve kardeş sayısı değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Cinsiyet, yaş, akademik başarı, anne-baba tutumu, ekonomik durum ve barınma yerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda saldırganlık düzeyinde ise belirlenen değişkenlere göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ayrıca biyoloji öğretmen adayların saldırganlık düzeyleri yüksek, KPSS kaygılarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Saldırganlık ve kaygı düzeyleri arasındaki korelasyonda pozitif doğrultuda, orta seviyede bir ilişki saptanmıştır.

Çetin (2013), eğitim fakültesi öğrencilerinin KPSS'ye yönelik kaygılarının incelenmesi amacıyla Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesinin son sınıfında eğitim alan 367 öğretmen adayı ile çalışma yürütülmüştür. Araştırmadaki verilere göre öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının fazla olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının KPSS kaygıları cinsiyet, KPSS için dershaneye gitme durumu, öğrenim gördükleri programdan edindikleri kazanımların yeterliliğine ilişkin algıları ve

akademik başarı algısı gibi değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Aydemir (2015), müzik öğretmeni adaylarının KPSS kaygılarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, 10 üniversitenin Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı 305 son sınıf öğrencilerinden veri toplamıştır. Araştırma sonucunda müzik öğretmeni adaylarının KPSS kaygıları cinsiyet, daha önce deneme amaçlı KPSS'ye girme durumları, aileleri ile kalma durumları, dershaneye gitme süreleri, genel akademik not ortalaması ve aile gelir durumu değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Müzik öğretmeni adaylarının KPSS kaygıları özel bir kurumda çalışma durumları, mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışma durumları, mezuniyet sonrasında yüksek lisans yapma ile ilgili planları, ailenin gelir durumu "orta ve ortanın altı" olarak tanımlayanlar, yaş, mezun olunan lise türü, mezun olduktan sonra yüksek lisans eğitimine devam etmeyi düşünenler değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Karança ve Koç (2015) öğretmen adaylarının KPSS kaygıları ile sosyal destek, özsaygı ve öz yeterlik algısı değişkenleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptıkları çalışmalarında, 301 pedagojik formasyon öğrencisinden veri toplamışlardır. Araştırma bulgularına göre kadın öğretmen adayların KPSS kaygılarının fazla olduğu ve sosyo-ekonomik düzeyi azaldıkça öğretmen adayların KPSS kaygı düzeylerin arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının benlik saygısı, öz yeterlik düzeyi, aile ve arkadaş desteği artıkça KPSS kaygı düzeyleri azaldığı belirlenmiştir.

Taşkesen ve diğerleri (2017) tarafından eğitim fakültesi öğrencilerinin KPSS kaygı düzeyleri üzerine yapılan bir çalışmada, öğretmen adaylarının bölümlerine göre KPSS kaygı düzeyleri arasındaki farkın belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla eğitim fakültesinin Resim, Müzik, Sınıf Öğretmenliği, Matematik, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi, Beden Eğitimi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümlerindeki 416 kişiyle çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının KPSS kaygıları orta düzeyde olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyleri devam etmekte oldukları sınıf düzeyleri ve öğrenim gördükleri bölümlerine göre anlamlı farklılık göstermezken; cinsiyet değişkeninde anlamlı farklılık saptanmıştır.

Özay Köse ve diğerleri (2017) biyoloji öğretmen adaylarının tükenmişlik ve KPSS kaygı düzeylerinin incelemek amacıyla yaptıkları araştırmaya bir devlet üniversitesinde eğitim alan 100 biyoloji öğretmen adayı katılmıştır. Bunun sonucunda kız biyoloji öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının erkeklere göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. KPSS kaygıları ağırlık genel not ortalaması ve üniversite giriş sınavında bölümü isteyerek seçip seçmeme durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Biyoloji öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeyi cinsiyete ve ağırlık genel not ortalamasına göre anlamlı farklılık göstermezken üniversite giriş sınavında bölümü isteyerek seçip seçmeme durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Aynı zamanda biyoloji öğretmen adaylarının orta düzeyde KPSS kaygısı ve tükenmişlik yaşadıkları ve aralarında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin KPSS kaygısının incelenmesiyle ilgili Altun ve diğerleri (2017) tarafından yapılan çalışmaya Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesinde çeşitli branşlarda son sınıfta eğitim alan 958 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre KPSS'nin öğretmen adayları üzerinde kaygıya sebep olduğu ifade edilmiştir. KPSS kaygı düzeyinin ise aile gelir düzeyi ve cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Mezun olunan lise türü, yerleşim türü, bölüm ve akademik not ortalamasına göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Akdeniz (2019), fen bilgisi öğretmen adaylarının tükenmişlik ve KPSS kaygı düzeylerinin farklı değişkenler bakımından incelemek amacıyla yaptığı çalışmada, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesinde eğitim alan 1., 2., 3. ve 4. sınıf düzeyindeki 114 fen bilgisi öğretmen adayı ile çalışmasını yürütmüştür. Bulgulara göre öğretmen adaylarının mevcut tükenmişlik durumları ve KPSS kaygıları orta seviyede olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda öğretmen adaylarının KPSS kaygı puanları ile tükenmişlik puanları arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı ilişki saptanmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeyleri üniversitede öğrenim gördükleri programa isteyerek yerleşip yerleşmeme durumuna göre anlamlı farklılık gösterirken; cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, sınıf düzeyi, akademik başarı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. KPSS kaygı düzeyleri ise sosyo-ekonomik düzey, sınıf düzeyi ve üniversitede öğrenim gördükleri programa isteyerek yerleşip yerleşmeme durumu bakımından anlamlı bir

farklılık gösterirken; cinsiyet, akademik başarıya göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Eğitim fakültesinde verilmekte olan dersler ile KPSS içeriğinin örtüşmesi durumuna ilişkin S. Altun Yalçın, Yılmaz ve S. Yalçın (2020) tarafından yapılan bir araştırmada fen bilgisi öğretmen adayları ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşme Bayburt Üniversitesi ve Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi 14 son sınıf fen bilgisi öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Yapılan araştırma sonucunda, eğitim fakültesinde verilen derslerin içeriğinin KPSS içeriği ile kısmen örtüşmekte olduğu saptanmıştır.

Küçükgençay ve Peker (2020) ilköğretim matematik öğretmen adayları ve pedagojik formasyon eğitimi almakta olan matematik öğretmeni adaylarının KPSS kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yaptıkları çalışmalarında, son sınıfta okuyan 68 ilköğretim matematik ve pedagojik formasyon eğitimi alan 46 matematik öğretmen adayından veri toplamışlardır. Araştırma bulgularına göre istatistiksel olarak ilköğretim matematik öğretmenliği adaylarının KPSS kaygı düzeyleri yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada kullanılan ölçeğin zaman boyutunda ilköğretim matematik öğretmenliği adaylarının kaygı düzeyleri yüksek, ölçeğin sınav algısı boyutunda ise gruplar arasında anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir.

Coşkun ve diğerleri (2021) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının KPSS kaygı ve tükenmişlik düzeylerini incelemek amacıyla yaptıkları çalışmalarında, 100 son sınıf sosyal bilgiler öğretmen adayından veri toplamışlardır. Araştırma bulgularına göre istatistiksel olarak akademik başarıları düşük olan öğretmen adaylarının tükenmişlik ve KPSS kaygı düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Cinsiyet ve gelir düzeyine göre KPSS kaygı düzeylerinde anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Tükenmişlik düzeyi ise cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterirken gelir düzeyine göre anlamlı fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Kaygı ile tükenmişlik düzeyi arasındaki korelasyonda pozitif yönde ilişki bulunmuştur.

Mamak ve Temel (2021) tarafında yapılan araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının tükenmişlik ve KPSS kaygı düzeylerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırmanın örneklemini beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde eğitim alan 203 öğretmen adayıyla yürütülmüştür. Araştırmanın bulgularına göre

öğretmen adaylarının tükenmişlik ve KPSS kaygılarının orta seviyede olduğu ve aralarında anlamlı ilişki olmadığı görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre istatistiksel olarak kız öğretmen adayların KPSS kaygı düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeyleri ise cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Alanyazında yapılan araştırmalar bir bütün halinde incelendiğinde KPSS'nin kamuda çalışmayı amaçlayan bir öğretmen adayı için yaşamını şekillendiren ve hayallerine yön veren en önemli sınavlardan biri olduğu görülmektedir. Bu sebeple adayların ekonomik ve sosyal yaşantılarını şekillendiren KPSS ile ilgili kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesindeki önemi ifade edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde sırasıyla araştırmanın modelinden, çalışma grubundan, kullanılan veri toplama araçlarından, verilerin toplanmasından aynı zamanda elde edilen verilerin analizinde yararlanılan istatistiksel yöntem ve teknikleriyle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan kesitsel tarama modeli kullanılmıştır. Kesitsel tarama modeli, farklı grupları içeren ve değişkenlerin tek ölçümde betimlenmesini sağlayan araştırmalardır. Tarama modeli, grubun özelliklerini olduğu gibi tasvir ederek verilerin toplanmasını hedefleyen bir araştırma yaklaşımıdır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Yapılan araştırmada da fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyleri farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlandığı için kesitsel tarama modeli tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümünde birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda öğrenim gören fen bilgisi öğretmen adayları ile yürütülmüştür. Örneklem dâhil edilecek çalışma grubunun seçiminde seçkisiz olmayan örneklem yöntemlerinden "Uygun Örneklem Yöntemi" kullanılmıştır. Bu örneklem yöntemi, araştırmacının katılımcılara kolay erişilebileceği ve uygulama yapılabilir birimleri tercih etmesidir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012).

Araştırmaya katılan fen bilgisi öğretmen adaylarının demografik özellikleri Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine ve Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Cinsiyet		1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. sınıf	Toplam
Kadın	N	10	23	18	9	60
	%	13,7	31,5	24,7	12,3	82,2

Erkek	N	5	2	5	1	13
	%	6,8	2,7	6,8	1,4	17,8
Toplam	N	15	25	23	10	73
	%	20,5	34,2	31,5	13,7	100

Tablo 6'ya göre çalışmaya katılan fen bilgisi öğretmenlerinin 60'ı (%82,2) kadın ve 13'u (%17,8) erkektir. Ayrıca katılımcıların 15'i (% 20,5) birinci sınıfta, 25'i (%34,2) ikinci sınıfta, 23'u (%31,5) üçüncü sınıfta ve 10'u (%13,7) dördüncü sınıfta eğitim almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, "Kişisel Bilgi Formu" ve "KPSS Kaygı Ölçeği" ile toplanmıştır. Veri toplama araçlarına ilişkin açıklamalar sırası ile sunulmuştur;

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Kişisel bilgi formunda öğretmen adaylarının cinsiyeti, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, öğrenim görülen programa yerleşme isteği, öğrenim görülen programa yerleşme tercih sırası, öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumu, aile gelir düzeyi, mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünme ve barınma durumu ile ilgili bilgilere ulaşılmıştır. Kişisel Bilgi Formu Ek 1'de verilmiştir.

Kamu Personeli Seçme Sınavı Kaygı Ölçeği

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerini belirlemede kullanılan "Kamu Personeli Seçme Sınavı Kaygı Ölçeği" Karaçanta (2009) tarafından geliştirilmiştir. KPSS Kaygı Ölçeği, beşli Likert tipinde ve 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte 11 madde olumluyken 8 madde olumsuzdur. Ölçekteki her olumlu madde "Her zaman (5 puan)", "Oldukça sık (4 puan)", "Sık sık (3 puan)", "Nadiren (2 puan)", "Hiçbir zaman (1 puan)" şeklinde derecelendirilmiştir ve olumsuz maddeler tersten puanlanmıştır.

Ölçekte "Genel kaygı", "Kendinizi nasıl gördüğünüz ve başkalarının sizi nasıl gördüğüyle ilgili endişeler", "Gelecekle ilgili endişeler" ve "Sınava hazırlık" olmak üzere dört alt boyut yer almaktadır. Ölçekteki "Genel kaygı" alt boyutu 1., 2., 3., 4., 5.,

6., 7., 8. ve 9. maddeler olmak üzere dokuz maddeden; "Kendinizi nasıl gördüğünüz ve başkalarının sizi nasıl gördüğüyle ilgili endişeler" alt boyutu 10., 11., 12. ve 13. maddeler olmak üzere dört maddeden; "Gelecekle ilgili endişeler" alt boyutu 14., 15. ve 16. maddeler olmak üzere üç maddeden; "Sınava hazırlık" alt boyutu 17., 18. ve 19. maddeler olmak üzere üç maddeden oluşmaktadır.

KPSS Kaygı Ölçeği, Karaçanta (2009) tarafından Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi son sınıftaki öğrenciler üzerinde uygulanmış ve Cronbach Alfa değeri .91 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada da Cronbach Alfa değeri .80 olarak bulunmuştur. KPSS Kaygı Ölçeği Ek 2'de verilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde öncelikle öğretmen adaylarına uygulanmak üzere belirlenen Kamu Personeli Seçme Sınavı Kaygı Ölçeği'ni kullanmak için ölçeği geliştiren araştırmacıdan izin alınmıştır (bkz. Ek 3). Ardından Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır (bkz. Ek 4). Etik kurulundan izin alındıktan sonra Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi fen bilgisi öğretmen adaylarıyla araştırmayı yapabilmek için gerekli izin alınmıştır (bkz. Ek 5). Araştırmanın verileri güz yarıyılında 73 fen bilgisi öğretmen adaylarından toplanmıştır. Veri toplama esnasında araştırmaya ilişkin gerekli açıklamalar bizzat araştırmacı tarafından yapılmış ve öğretmen adaylarının araştırmaya katılımı gönüllük ilkesi esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca toplanan verilerin bilimsel araştırmada kullanılacağı belirtilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan KPSS kaygı ölçeğinden alınan veriler ayrıntılı bir şekilde incelenerek SPSS 20 (Statistical Package for the Social Sciences) programına aktarılmıştır. İlk olarak araştırmadaki veri dağılımının normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2014). KPSS kaygı ölçeği genelinin ve tüm alt boyutlarının normalliğini incelemek amacı ile yapılan analizler Tablo 7'de sunulmaktadır.

Tablo 7. Verilerin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Boyutlar	Çarpıklık	Basıklık
Genel Kaygı	.329	-.204
Nasıl Görüldüğüyle İlgili Endişe	-.024	-.558
Gelecek Endişesi	-.053	-.166
Sınava Hazırlık	-.375	-.591
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	.276	.137

George ve Mallery (2019), verilerin normal dağılıma sahip olabilmesi için çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 değer aralığında olması gerektiği belirtilmiştir. Tablo 7 incelendiğinde verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırma verilerinin analizinde, fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerini belirlemek için betimsel analiz (aritmetik ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değer) gerçekleştirilmiştir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının cinsiyet ve öğrenim görülen programa yerleşme isteği değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Etki büyüklüğü yorumlanmasında Cohen's d değeri kullanılmıştır. Cohen (1988), etki büyüklüklerini ($d \leq .20$) küçük, ($.20 < d < .80$) orta ve ($.80 \leq d$) büyük olarak sınıflandırmıştır.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, öğrenim görülen programa yerleşme tercih sırası, öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumu, aile gelir düzeyi, mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünme ve barınma durumu değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için öncelikle varyansların homojenlik durumu Levene testi ile kontrol edilmiştir. Varyansların homojenliği varsayımı sağlandığı durumlarda Tek Boyutlu Varyans Analizi (One Way ANOVA) ve gruplar arasındaki anlamlı farklılığı belirlemek için LSD analizi yapılmıştır. Varyansların homojenliği varsayımı sağlanmadığı durumlarda ise Brown-Forsythe testi ve gruplar arasındaki anlamlı farklılığı belirlemek için Games-Howell analizi yapılmıştır. Etki büyüklüğü yorumlanmasında kısmi eta-kare değeri (η^2) kullanılmıştır. Cohen (1988) kısmi eta-kare değerini ($\eta^2 = .01$) küçük, ($\eta^2 = .06$) orta ve ($\eta^2 = .14$) büyük olarak sınıflandırmıştır.

Yapılan analizlerde veriler arasında anlamlı farklılık olup olmadığı .05 düzeyinde değerlendirilmiş ve anlamlılık (p) değeri kullanılmış, elde edilen bulgular tablolar halinde verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde, fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan araştırma sonunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeyleri

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılan KPSS kaygı ölçeği ve her bir alt boyutuna (genel kaygı, kendinizi nasıl gördüğünüz ve başkalarının sizi nasıl gördüğüyle ilgili endişeler, gelecekle ilgili endişeler, sınava hazırlık) ilişkin betimsel istatistik değerleri Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Boyutlar	N	Minimum	Maksimum	$\bar{X}$	SS
Genel Kaygı	73	2	5	3.18	.56
Nasıl Göründüğüyle İlgili endişe	73	1	4	2.63	.75
Gelecek Endişesi	73	1	5	3.04	.88
Sınava Hazırlık	73	1	5	3.14	.92
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	73	2	4	3.03	.53

Tablo 8'de fen bilgisi öğretmen adaylarının aldığı puanlar incelendiğinde, KPSS kaygı ölçeğine ait puanların ortalaması ($\bar{X}$ =3.03, SS=.53) olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının KPSS kaygı ölçeğinden alınan puanlara göre en yüksek ortalama genel kaygı ($\bar{X}$ =3.18, SS=.56) alt boyutunda görülürken daha sonra sırasıyla sınava hazırlık ($\bar{X}$ =3.14, SS=.92), gelecek endişesi ($\bar{X}$ =3.04, SS=.88) ve nasıl göründüğüyle ilgili endişe ($\bar{X}$ =2.63, SS=.75) alt boyutları gelmektedir.

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları cinsiyeti, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, öğrenim görülen programa yerleşme isteği, öğrenim görülen programa yerleşme tercih sırası, öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumu, aile gelir düzeyi, mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünme ve barınma durumu değişkenlerine göre analiz edilecektir.

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkene Göre İncelenmesi

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Elde edilen t-testi sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Cinsiyetlerine Yönelik Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	Sd	Levene İstatistiği		t	P	Cohen's d
						F	p			
Genel Kaygı	Kadın	60	3.31	.505	71	1.60	.210	5.03	.000	1.69
	Erkek	13	2.56	.370						
Nasıl Görüldüğüyle İlgili Endişe	Kadın	60	2.72	.735	71	.086	.770	2.36	.021	.73
	Erkek	13	2.19	.701						
Gelecek Endişesi	Kadın	60	3.13	.844	71	.079	.779	1.96	.054	
	Erkek	13	2.62	.951						
Sınava Hazırlık	Kadın	60	3.27	.895	71	.283	.597	2.68	.009	.83
	Erkek	13	2.54	.845						
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	Kadın	60	3.15	.490	71	.051	.822	4.56	.000	1.47
	Erkek	13	2.49	.399						

Tablo 9'da görüldüğü üzere fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t_{(71)}=4.56$, $p<.05$). Kadın öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyleri ($\bar{X}=3.15$) erkek öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2.49$) yüksektir ve büyük etki değerine sahip olduğu görülmüştür (Cohen's $d=1.47$). Öğretmen adaylarının genel kaygıları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(71)}=5.03$, $p<.05$). Kadın öğretmen adaylarının genel kaygıları ($\bar{X}=3.31$) erkek öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2.56$) yüksektir ve büyük etki değerine sahip olduğu görülmüştür (Cohen's $d=1.69$). Öğretmen adaylarının nasıl görüldüğüyle ilgili endişeleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. ($t_{(71)}=2.36$, $p<.05$). Kadın öğretmen adaylarının nasıl görüldüğüyle ilgili endişeleri ($\bar{X}=2.72$) erkek öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2.19$) yüksektir ve orta etki değerine sahip olduğu görülmüştür (Cohen's $d=.73$). Öğretmen

adaylarının sınava hazırlık alt boyutu cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(71)}=2.68$, $p<.05$). Sınava hazırlık alt boyutunda, kadın öğretmen adaylarının puan ortalamaları ($\bar{X}=3.27$) erkek öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2.54$) yüksektir ve büyük etki değerine sahip olduğu görülmüştür (Cohen's $d=.83$). Öğretmen adaylarının gelecek endişeleri ise cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t_{(71)}=1.96$, $p>.05$).

Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesi

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının sınıf düzeyine göre anlamlılığını test etmek amacıyla öncelikle betimsel analiz ve varyans homojenliği testi yapılmıştır. Elde edilen analiz sonuçları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Sınıf Düzeyine Göre Betimsel Analiz ve Levene İstatistiği Sonuçları

Boyutlar	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	SS	Levene istatistiği	
					F	p
Genel Kaygı	1. Sınıf	15	3.03	.639	.556	.646
	2. sınıf	25	3.32	.616		
	3. sınıf	23	3.15	.499		
	4. sınıf	10	3.11	.402		
Nasıl Görüldüğüyle İlgili Endişe	1. Sınıf	15	2.85	.860	1.741	.167
	2. sınıf	25	2.82	.602		
	3. sınıf	23	2.39	.808		
	4. sınıf	10	2.35	.637		
Gelecek Endişesi	1. Sınıf	15	2.87	1.090	2.531	.064
	2. sınıf	25	2.97	.680		
	3. sınıf	23	3.01	.801		
	4. sınıf	10	3.53	1.102		
Sınava Hazırlık	1. Sınıf	15	2.69	.963	1.044	.379
	2. sınıf	25	3.20	.918		
	3. sınıf	23	3.25	.786		
	4. sınıf	10	3.40	1.086		

	1. Sınıf	15	2.91	.697		
KPSS Kaygı	2. sınıf	25	3.14	.516		
(Ölçek Geneli)	3. sınıf	23	2.98	.509	.952	.420
	4. sınıf	10	3.06	.387		

Tablo 10'da öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre ölçeklerden aldıkları puanların ortalaması incelendiğinde, KPSS kaygı düzeylerine ait puanların ortalaması en yüksek olanların ikinci sınıf ($\bar{X}=3.14$) ve en düşük olanların birinci sınıf ($\bar{X}=2.91$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının genel kaygı alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek genel kaygıya sahip öğretmen adaylarının ikinci sınıf ($\bar{X}=3.32$), en düşük olanların birinci sınıf ($\bar{X}=3.03$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının nasıl görüldüğüyle ilgili endişe alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek nasıl görüldüğüyle ilgili endişeye sahip öğretmen adaylarının birinci sınıf ($\bar{X}=2.85$), en düşük olanların dördüncü sınıf ($\bar{X}=2.35$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının gelecek endişesi alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek gelecek endişesine sahip öğretmen adaylarının dördüncü sınıf ($\bar{X}=3.53$), en düşük olanların birinci sınıf ($\bar{X}=2.87$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının sınava hazırlık alt boyutuna ait puan ortalaması en yüksek olanların dördüncü sınıf ($\bar{X}=3.40$) ve en düşük olanların ise birinci sınıf ($\bar{X}=2.69$) olduğu görülmüştür.

Tablo 10'daki Levene analizi sonuçları incelendiğinde ise KPSS kaygı ölçeği ve tüm alt boyutlarında varyansların homojen dağılım gösterdiği görülmüştür. Varyansların homojenliği varsayımı sağlandığından dolayı fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının sınıf düzeyi göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için tek boyutlu varyans analizi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının sınıf düzeyi ile KPSS kaygıları ve alt boyutlarına yönelik tek boyutlu varyans analizi sonuçları Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Genel Kaygı	Gruplar Arası	.897	3	.299	.947	.423
	Grup İçi	21.768	69			

	Toplam	22.665	72			
Nasıl Göründüğüyle İlgili Endişe	Gruplar Arası	3.722	3	1.241	2.311	.084
	Grup İçi	37.043	69			
	Toplam	40.765	72			
Gelecek Endişesi	Gruplar Arası	3.010	3	1.003	1.312	.277
	Grup İçi	52.755	69			
	Toplam	55.766	72			
Sınava Hazırlık	Gruplar Arası	4.078	3	1.359	1.633	.190
	Grup İçi	57.441	69			
	Toplam	61.519	72			
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	Gruplar Arası	.583	3	.194	.662	.578
	Grup İçi	20.247	69	.293		
	Toplam	20.830	72			

Tablo 11'de görüldüğü üzere fen bilgisi öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre KPSS kaygıları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($F(3, 69)=.662, p>.05$). Fen bilgisi öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre genel kaygıları ($F(3, 69)=.947, p>.05$), nasıl görüldüğüyle ilgili endişeleri ($F(3, 69)=2.311, p>.05$), gelecek endişeleri ($F(3, 69)=1.312, p>.05$) ve sınava hazırlık alt boyutları ($F(3, 69)=1.633, p>.05$) arasında da anlamlı fark bulunmamaktadır.

Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Göre İncelenmesi

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının mezun olunan lise türüne göre anlamlılığını test etmek amacıyla öncelikle betimsel analiz ve varyans homojenliği testi yapılmıştır. Elde edilen analiz sonuçları Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türü Göre Betimsel Analiz ve Levene İstatistiği Sonuçları

Boyutlar	Lise Türü	N	$\bar{X}$	SS	Levene İstatistiği	
					F	P
Genel Kaygı	Fen lisesi	4	3.08	.591		
	Anadolu Lisesi	46	3.32	.588	2.386	.060
	Meslek Lisesi	6	3.29	.326		

Nasıl Göründüğüyle İlgili Endişe	İmam Hatip Lisesi	10	2.92	.277	1.436	.231
	Diğer	7	2.57	.294		
	Fen lisesi	4	2.88	.661		
	Anadolu Lisesi	46	2.70	.790		
	Meslek Lisesi	6	2.67	.303		
	İmam Hatip Lisesi	10	2.50	.755		
	Diğer	7	2.14	.762		
	Fen lisesi	4	2.83	.882		
	Anadolu Lisesi	46	3.29	.806		
	Meslek Lisesi	6	2.72	.443		
Gelecek Endişesi	İmam Hatip Lisesi	10	2.53	.773	1.110	.359
	Diğer	7	2.52	1.274		
	Fen lisesi	4	2.58	.319		
	Anadolu Lisesi	46	3.40	.975		
	Meslek Lisesi	6	2.72	.612		
	İmam Hatip Lisesi	10	2.63	.777		
	Diğer	7	2.81	.634		
	Fen lisesi	4	2.92	.439		
	Anadolu Lisesi	46	3.20	.547		
	Meslek Lisesi	6	2.98	.255		
Sınava Hazırlık	İmam Hatip Lisesi	10	2.73	.397	2.773	.034
	Diğer	7	2.51	.374		
	Fen lisesi	4	2.92	.439		
	Anadolu Lisesi	46	3.20	.547		
	Meslek Lisesi	6	2.98	.255		
	İmam Hatip Lisesi	10	2.73	.397		
	Diğer	7	2.51	.374		
	Fen lisesi	4	2.92	.439		
	Anadolu Lisesi	46	3.20	.547		
	Meslek Lisesi	6	2.98	.255		
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	İmam Hatip Lisesi	10	2.73	.397	.813	.521
	Diğer	7	2.51	.374		
	Fen lisesi	4	2.92	.439		
	Anadolu Lisesi	46	3.20	.547		
	Meslek Lisesi	6	2.98	.255		
	İmam Hatip Lisesi	10	2.73	.397		
	Diğer	7	2.51	.374		
	Fen lisesi	4	2.92	.439		
	Anadolu Lisesi	46	3.20	.547		
	Meslek Lisesi	6	2.98	.255		

Tablo 12'de öğretmen adaylarının mezun olunan lise türüne göre ölçeklerden aldıkları puanların ortalaması incelendiğinde, KPSS kaygı düzeylerine ait puanların ortalaması en yüksek olanların Anadolu Lisesi mezunu ($\bar{X}=3.20$) ve en düşük olanların diğer liselerden mezun ($\bar{X}=2.51$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının genel kaygı alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek genel kaygıya sahip öğretmen adaylarının Anadolu Lisesi mezunu ($\bar{X}=3.32$), en düşük olanların diğer liselerden mezun ($\bar{X}=2.57$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının nasıl görüldüğüyle ilgili endişe alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek nasıl görüldüğüyle ilgili endişeye sahip öğretmen adaylarının Fen Lisesi

mezunu ($\bar{X}=2.88$), en düşük olanların diğer liselerden mezun ($\bar{X}=2.14$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının gelecek kaygısı alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek gelecek kaygısına sahip öğretmen adaylarının Anadolu Lisesi mezunu ($\bar{X}=3.29$), en düşük olanların diğer liselerden mezun ($\bar{X}=2.52$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının sınava hazırlık alt boyutunda ise aldığı puan ortalamaları sonucu en yüksek Anadolu Lisesi mezunu ($\bar{X}=3.40$), en düşük olanların Fen Lisesi mezunu ($\bar{X}=2.58$) olduğu görülmüştür.

Tablo 12 incelendiğinde Levene analizi sonuçlarına göre sınava hazırlık alt boyutu ($F=2.773$ $p<.05$) hariç diğer alt boyutlar ve KPSS kaygı ölçeği genelinde varyansların homojen dağılım gösterdiği saptanmıştır.

Varyansların homojenliği varsayımı sağlanan alt boyutlar ve KPSS ölçeği genelinde fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının mezun olunan lise türüne göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için tek boyutlu varyans analizi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının mezun olunan lise türü ile KPSS kaygıları ve alt boyutlarına yönelik tek boyutlu varyans analizi sonuçları Tablo 13'te aktarılmıştır.

Tablo 13. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türüne Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark (LSD)	Kısmi η^2
Genel Kaygı	Gruplar Arası	4.310	4	1.077	3.992	.006	Anadolu-İmam Hatip	.190
	Grup İçi	18.355	68				Anadolu-Diğer	
	Toplam	22.665	72				Meslek- Diğer	
Nasıl Göründüğüyle İlgili Endişe	Gruplar Arası	2.310	4	.577	1.021	.403		
	Grup İçi	38.455	68					
	Toplam	40.765	72					
Gelecek Endişesi	Gruplar Arası	8.081	4	2.020	2.881	.029	Anadolu-İmam Hatip	.145
	Grup İçi	47.685	68				Anadolu-Diğer	
	Toplam	55.766	72					
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	Gruplar Arası	4.198	4	1.049	4.291	.004	Anadolu-İmam Hatip	.202
	Grup İçi	16.632	68				Anadolu-Diğer	
	Toplam	20.830	72					

Tablo 13'te görüldüğü üzere fen bilgisi öğretmen adaylarının mezun olunan lise türüne göre nasıl görüldüğüyle ilgili endişeleri arasında ($F(4, 68)=1.021, p>.05$) anlamlı fark bulunmamaktadır. Fakat öğretmen adaylarının mezun olunan lise türüne göre KPSS kaygıları ($F(4, 68)=4.291, p<.05$); genel kaygıları ($F(4, 68)=3.992, p<.05$); gelecek endişeleri ($F(4, 68)=2.881, p<.05$) arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının mezun olunan lise türüne göre KPSS kaygı düzeyleri, genel kaygıları ve gelecek endişeleri arasında çıkan anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için LSD analizi yapılmıştır. KPSS kaygı düzeylerinin Anadolu Lisesi ile İmam Hatip Lisesi arasında ve Anadolu Lisesi ile diğer liseler arasında anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir. Genel kaygılarının Anadolu Lisesi ile İmam Hatip Lisesi arasında, Anadolu Lisesi ile diğer liseler arasında ve Meslek Lisesi ile diğer liseler arasında anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir. Gelecek endişelerinin Anadolu Lisesi ile İmam Hatip Lisesi arasında ve Anadolu Lisesi ile diğer liseler arasında anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir. Mezun olunan lise türü ile KPSS kaygı düzeyi ($\eta^2=.202$), genel kaygı ($\eta^2=.190$) ve gelecek endişesi ($\eta^2=.145$) arasındaki ilişki kısmi η^2 kullanılarak değerlendirilmiş ve büyük etki değerlerine sahip oldukları görülmüştür.

Tablo 13'te varyansların homojenliği varsayımını sağlamayan sınava hazırlık alt boyutunda, fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının mezun olunan lise türüne göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için ise Brown-Forsythe testi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının mezun olunan lise türü ile sınava hazırlık alt boyutuna yönelik Brown-Forsythe analizi sonuçları Tablo 14'de sunulmuştur.

Tablo 14. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türüne Göre Sınava Hazırlık Alt Boyutuna İlişkin Brown-Forsythe Analizi Sonuçları

Boyutlar	Test Türü	F	df1	df2	p	Fark (Games-Howell)	Kısmi η^2
Sınava Hazırlık	Brown-Forsythe	5.187	4	34.421	.002	Fen Lisesi-Anadolu Lisesi	.141

Tablo 14'de görüldüğü üzere fen bilgisi öğretmen adaylarının mezun olunan lise türüne göre sınava hazırlık alt boyutu ($F(4, 34.421)=5.187, p<.05$) arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının mezun olunan lise türüne göre sınava hazırlık alt boyutu arasında çıkan anlamlı farkın hangi gruplar arasında bulunduğunu belirlemek

için yapılan Games-Howell analizi sonucunda Fen Lisesi ile Anadolu Lisesi arasında olduğu belirlenmiştir. Mezun olunan lise türü ile sınava hazırlık alt boyutu ($\eta^2=.141$) arasındaki ilişki kısmi η^2 kullanılarak değerlendirilmiş ve büyük etki değerine sahip olduğu görülmüştür.

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Öğrenim Görülen Programa Yerleşme İsteği Değişkenine Göre İncelenmesi

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının öğrenim görülen programa yerleşme isteğine göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonuçları Tablo 15'de verilmiştir.

Tablo 15. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Öğrenim Görülen Programa Yerleşme İsteğine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Boyutlar	Programa Yerleşme İsteği	N	$\bar{X}$	SS	Sd	Levene İstatistiği		t	P
						F	p		
Genel Kaygı	İsteyerek	55	3.19	.568	71	.087	.769	.227	.821
	İstemeyerek	18	3.15	.554					
Nasıl Görüldüğüyle İlgili Endişe	İsteyerek	55	2.60	.786	71	1.174	.282	.528	.599
	İstemeyerek	18	2.71	.654					
Gelecek Endişesi	İsteyerek	55	2.95	.926	71	1.388	.243	1.534	.129
	İstemeyerek	18	3.31	.671					
Sınava Hazırlık	İsteyerek	55	3.10	.920	71	.025	.874	.644	.522
	İstemeyerek	18	3.26	.954					
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	İsteyerek	55	3.01	.555	71	.552	.460	.609	.545
	İstemeyerek	18	3.10	.491					

Tablo 15'de öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programa yerleşme isteğine göre ölçeklerden aldıkları puanların ortalaması incelendiğinde, istemeyerek yerleşen öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyleri ($\bar{X}=3.10$), isteyerek yerleşen öğretmen adaylarından ($\bar{X}=3.01$) yüksek olduğu görülmüştür. Genel kaygı alt boyutuna göre öğrenim gördükleri programa isteyerek yerleşen öğretmen adaylarının puan ortalamalarının ($\bar{X}=3.19$), istemeyerek yerleşen öğretmen adaylarından ($\bar{X}=3.15$) yüksek

olduğu görülmüştür. Nasıl görüldüğüyle ilgili endişe alt boyutuna göre öğrenim gördükleri programa istemeyerek yerleşen öğretmen adaylarının puan ortalaması ($\bar{X}=2.71$), isteyerek yerleşen öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2.60$) yüksek olduğu görülmüştür. Gelecek endişesi alt boyutuna göre öğrenim gördükleri programa istemeyerek yerleşen öğretmen adaylarının puan ortalaması ($\bar{X}=3.31$), isteyerek yerleşen öğretmen adaylarından ($\bar{X}=2.95$) yüksek olduğu görülmüştür. Sınava hazırlık alt boyutuna göre öğrenim gördükleri programa istemeyerek yerleşen öğretmen adaylarının puan ortalaması ($\bar{X}=3.26$), isteyerek yerleşen öğretmen adaylarından ($\bar{X}=3.10$) yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 15'deki t testi sonuçları incelendiğinde, fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları öğrenim gördükleri programa yerleşme isteğine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t_{(71)}=.609$, $p>.05$). Fen bilgisi öğretmen adaylarının genel kaygıları ($t_{(71)}=.227$, $p>.05$), nasıl görüldüğüyle ilgili endişeleri ($t_{(71)}=.528$, $p>.05$), gelecek endişeleri ($t_{(71)}=1.534$, $p>.05$) ve sınava hazırlık alt boyutları ($t_{(71)}=.644$, $p>.05$) öğrenim gördükleri programa yerleşme isteğine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Öğrenim Görülen Programa Yerleşme Tercih Sırası Değişkenine Göre İncelenmesi

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının öğrenim görülen programa yerleşme tercih sırasına göre anlamlılığını test etmek amacıyla öncelikle betimsel analiz ve varyans homojenliği testi yapılmıştır. Elde edilen analiz sonuçları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Tercih Sırasına Göre Betimsel Analiz ve Levene İstatistiği Sonuçları

Boyutlar	İçerik Uyumu	N	$\bar{X}$	SS	Levene istatistiği	
					F	p
Genel Kaygı	1-3	22	2.98	486	.504	.681
	4-6	18	3.28	.640		
	7-9	7	3.51	.647		
	10 ve sonrası	23	3.22	.515		

Nasıl Görüldüğüyle İlgili Endişe	1-3	22	2.41	.875	2.196	.097
	4-6	18	2.89	.796		
	7-9	7	2.89	.537		
	10 ve sonrası	23	2.58	.637		
Gelecek Endişesi	1-3	22	2.94	1.077	1.414	.247
	4-6	18	3.17	.698		
	7-9	7	3.48	.836		
	10 ve sonrası	23	2.94	.808		
Sınava Hazırlık	1-3	22	2.95	.928	1.895	.139
	4-6	18	3.37	1.096		
	7-9	7	3.62	.803		
	10 ve sonrası	23	3.12	.749		
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	1-3	22	2.85	.491	.676	.570
	4-6	18	3.19	.607		
	7-9	7	3.39	.591		
	10 ve sonrası	23	3.02	.465		

Tablo 16'daki öğretmen adaylarının öğrenim görülen programa yerleşme tercih sırasına göre ölçeklerden aldıkları puanların ortalaması incelendiğinde, KPSS kaygı düzeylerine ait puanların ortalaması en yüksek olanların tercih sırası 7-9 ($\bar{X}=3.39$) ve en düşük olanların tercih sırası 1-3 ($\bar{X}=2.85$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının genel kaygı alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek genel kaygıya sahip öğretmen adaylarının tercih sırası 7-9 ($\bar{X}=3.51$), en düşük olanların tercih sırası 1-3 ($\bar{X}=2.98$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının nasıl görüldüğüyle ilgili endişe alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek nasıl görüldüğüyle ilgili endişeye sahip olan öğretmen adaylarının tercih sırası 4-6 ($\bar{X}=2.89$) ve 7-9 ($\bar{X}=2.89$), en düşük olanların tercih sırası 1-3 ($\bar{X}=2.41$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının gelecek endişesi alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek gelecek endişesine sahip olan öğretmen adaylarının tercih sırası 7-9 ($\bar{X}=3.48$), en düşük olanların tercih sırası 1-3 ($\bar{X}=2.94$) ve tercih sırası 10 ve sonrası ($\bar{X}=2.94$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının sınava hazırlık alt boyutuna ait puan ortalaması en yüksek olanların tercih sırası 7-9 ($\bar{X}=3.62$), en düşük olanların ise tercih sırası 1-3 ($\bar{X}=2.95$) olduğu görülmüştür.

Tablo 16'deki Levene analizi sonuçları incelendiğinde ise KPSS kaygı ölçeği ve tüm alt boyutlarında varyansların homojen dağılım gösterdiği görülmüştür. Varyansların homojenliği varsayımı sağlandığından dolayı fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının öğrenim görülen programa yerleşme tercih sırasına göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için tek boyutlu varyans analizi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının tercih sırası ile KPSS kaygıları ve alt boyutlarına yönelik tek boyutlu varyans analizi sonuçları Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Tercih Sırasına Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Genel Kaygı	Gruplar Arası	1.831	3	.610	1.988	.124
	Grup İçi	20.261	66			
	Toplam	22.092	69			
Nasıl Görüldüğüyle İlgili Endişe	Gruplar Arası	2.828	3	.943	1.659	.184
	Grup İçi	37.507	66			
	Toplam	40.336	69			
Gelecek Endişesi	Gruplar Arası	2.053	3	.684	.882	.455
	Grup İçi	51.199	66			
	Toplam	53.252	69			
Sınava Hazırlık	Gruplar Arası	3.214	3	1.071	1.292	.284
	Grup İçi	54.716	66			
	Toplam	57.930	69			
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	Gruplar Arası	2.092	3	.697	2.530	.065
	Grup İçi	18.187	66			
	Toplam	20.278	69			

Tablo 17'de görüldüğü üzere fen bilgisi öğretmen adaylarının tercih sırasına göre KPSS kaygıları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($F(3, 66)=2.530, p>.05$). Fen bilgisi öğretmen adaylarının tercih sırasına göre genel kaygıları ($F(3, 66)=1.988, p>.05$) nasıl görüldüğüyle ilgili endişeleri ($F(3, 66)=1.659, p>.05$), gelecek endişeleri ($F(3, 66)=.882, p>.05$) ve sınava hazırlık ($F(3, 66)=1.292, p>.05$) alt boyutları arasında da anlamlı fark bulunmamaktadır.

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Öğrenim Görülen Programda Alınan Eğitimin KPSS İçeriği İle Uyumuna Değişkenine Göre İncelenmesi

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumuna göre anlamlılığını test etmek amacıyla öncelikle betimsel analiz ve varyans homojenliği testi yapılmıştır. Elde edilen analiz sonuçları Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin İçerik Uyumuna Göre Betimsel Analiz ve Levene İstatistiği Sonuçları

Boyutlar	İçerik Uyumuna	N	$\bar{X}$	SS	Levene istatistiği	
					F	p
Genel Kaygı	Evet	30	3.08	.618	1.539	.222
	Hayır	12	3.37	.640		
	Kısmen	31	3.20	.459		
Nasıl Görüldüğüyle İlgili Endişe	Evet	30	2.56	.784	.206	.815
	Hayır	12	2.90	.815		
	Kısmen	31	2.59	.697		
Gelecek Endişesi	Evet	30	2.93	.899	.922	.402
	Hayır	12	3.33	1.035		
	Kısmen	31	3.03	.800		
Sınava Hazırlık	Evet	30	2.77	.906	2.465	.092
	Hayır	12	3.64	1.096		
	Kısmen	31	3.30	.742		
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	Evet	30	2.90	.551	1.335	.270
	Hayır	12	3.31	.648		
	Kısmen	31	3.06	.445		

Tablo 18'de öğretmen adaylarının öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumuna göre ölçeklerden aldıkları puanların ortalaması incelendiğinde, KPSS kaygı düzeylerine ait puanların ortalaması en yüksek olanların uyumlu olmadığını düşünenler ($\bar{X}=3.31$) ve en düşük olanların uyumlu olduğunu düşünenler ($\bar{X}=2.90$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının genel kaygı alt

boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek genel kaygıya sahip öğretmen adaylarının uyumlu olmadığını düşünenler ($\bar{X}=3.37$), en düşük olanların uyumlu olduğunu düşünenler ($\bar{X}=3.08$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının nasıl görüldüğüyle ilgili endişe alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek nasıl görüldüğüyle ilgili endişeye sahip öğretmen adaylarının uyumlu olmadığını düşünenler ($\bar{X}=2.90$), en düşük olanların uyumlu olduğunu düşünenler ($\bar{X}=2.56$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının gelecek endişesi alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek gelecek endişesine sahip öğretmen adaylarının uyumlu olmadığını düşünenler ($\bar{X}=3.33$), en düşük olanların uyumlu olduğunu düşünenler ($\bar{X}=2.93$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının sınava hazırlık alt boyutuna ait puan ortalaması en yüksek olanların uyumlu olmadığını düşünenler ($\bar{X}=3.64$) ve en düşük olanların ise uyumlu olduğunu düşünenler ($\bar{X}=2.77$) olduğu görülmüştür.

Tablo 18'deki Levene analizi sonuçları incelendiğinde ise KPSS kaygı ölçeği ve tüm alt boyutlarında varyansların homojen dağılım gösterdiği görülmüştür. Varyansların homojenliği varsayımı sağlandığından dolayı fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumuna göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için tek boyutlu varyans analizi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının içerik uyumu ile KPSS kaygıları ve alt boyutlarına yönelik tek boyutlu varyans analizi sonuçları Tablo 19'da aktarılmıştır.

Tablo 19. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Öğrenim Görülen Programda Alınan Eğitimin KPSS İçeriği İle Uyumuna Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Genel Kaygı	Gruplar Arası	.772	2	.386	1.235	.297
	Grup İçi	21.892	70			
	Toplam	22.665	72			
Nasıl Görüldüğüyle İlgili Endişe	Gruplar Arası	1.054	2	.527	.929	.400
	Grup İçi	39.711	70			
	Toplam	40.765	72			

Gelecek Endişesi	Gruplar Arası	1.376	2	.688	.885	.417
	Grup İçi	54.390	70			
	Toplam	55.766	72			
Sınava Hazırlık	Gruplar Arası	7.972	2	3.986	5.210	.080
	Grup İçi	53.547	70			
	Toplam	61.519	72			
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	Gruplar Arası	1.494	2	.747	2.704	.074
	Grup İçi	19.336	70			
	Toplam	20.830	72			

Tablo 19'da görüldüğü üzere fen bilgisi öğretmen adaylarının öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumuna göre KPSS kaygıları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($F(2, 70)=2.704, p>.05$). Fen bilgisi öğretmen adaylarının içerik uyumuna göre genel kaygıları ($F(2, 70)=1.235, p>.05$) nasıl görüldüğüyle ilgili endişeleri ($F(2, 70)=.929, p>.05$) gelecek endişeleri ($F(2, 70)=.885, p>.05$) ve sınava hazırlık ($F(2, 70)=5.210, p>.05$) alt boyutları arasında da anlamlı fark bulunmamaktadır.

Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Aile Gelir Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesi

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının aile gelir düzeyine göre anlamlılığını test etmek amacıyla öncelikle betimsel analiz ve varyans homojenliği testi yapılmıştır. Elde edilen analiz sonuçları Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Aile Gelir Düzeyine Göre Betimsel Analiz ve Levene İstatistiği Sonuçları

Boyutlar	Aile Gelir Düzeyi	N	$\bar{X}$	SS	Levene istatistiği	
					F	p
Genel Kaygı	İyi	8	2.98	.511		
	Orta	59	3.20	.569	.074	.929
	Kötü	6	3.20	.583		
Nasıl Görüldüğüyle İlgili Endişe	İyi	8	2.22	.737		
	Orta	59	2.68	.737	.455	.636

Gelecek Endişesi	Kötü	6	2.63	.891		
	İyi	8	2.50	1.222		
	Orta	59	3.08	.811		
	Kötü	6	3.33	.919		
Sınava Hazırlık	İyi	8	3.25	.751		
	Orta	59	3.10	.933		
	Kötü	6	3.39	1.143		
	İyi	8	2.78	.438		
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	Orta	59	3.06	.547		
	Kötü	6	3.12	.555		

Tablo 20'de öğretmen adaylarının aile gelir düzeylerine göre ölçeklerden aldıkları puanların ortalaması incelendiğinde, KPSS kaygı düzeylerine ait puanların ortalaması en yüksek olanların gelir durumu kötü ($\bar{X}=3.12$) ve en düşük olanların gelir durumu iyi ($\bar{X}=2.78$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının genel kaygı alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek genel kaygıya sahip öğretmen adaylarının gelir durumu orta ($\bar{X}=3.20$) ve kötü ($\bar{X}=3.20$), en düşük olanların gelir durumu iyi ($\bar{X}=2.98$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının nasıl görüldüğüyle ilgili endişe alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek nasıl görüldüğüyle ilgili endişeye sahip öğretmen adaylarının gelir durumu orta ($\bar{X}=2.68$), en düşük olanların gelir durumu iyi ($\bar{X}=2.22$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının gelecek endişesi alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek gelecek endişesine sahip öğretmen adaylarının gelir durumu kötü ($\bar{X}=3.33$), en düşük olanların gelir durumu iyi ($\bar{X}=2.50$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının sınava hazırlık alt boyutuna ait puan ortalaması en yüksek olanların gelir durumu kötü ($\bar{X}=3.39$) ve en düşük olanların ise gelir durumu orta ($\bar{X}=3.10$) olduğu görülmüştür.

Tablo 20'deki Levene analizi sonuçları incelendiğinde ise KPSS kaygı ölçeği ve tüm alt boyutlarında varyansların homojen dağılım gösterdiği görülmüştür. Varyansların homojenliği varsayımı sağlandığından dolayı fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının aile gelir düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için tek boyutlu varyans analizi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının aile gelir düzeyi ile KPSS

kaygıları ve alt boyutlarına yönelik tek boyutlu varyans analizi sonuçları Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Aile Gelir Düzeyine Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Genel Kaygı	Gruplar Arası	.344	2	.172	.540	.585
	Grup İçi	22.321	70			
	Toplam	22.665	72			
Nasıl Görüldüğüyle İlgili Endişe	Gruplar Arası	1.513	2	.757	1.349	.266
	Grup İçi	39.252	70			
	Toplam	40.765	72			
Gelecek Endişesi	Gruplar Arası	2.967	2	1.484	1.967	.148
	Grup İçi	52.798	70			
	Toplam	55.766	72			
Sınava Hazırlık	Gruplar Arası	.582	2	.291	.334	.717
	Grup İçi	60.937	70			
	Toplam	61.519	72			
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	Gruplar Arası	.581	2	.291	1.004	.371
	Grup İçi	20.249	70			
	Toplam	20.830	72			

Tablo 21'de görüldüğü üzere fen bilgisi öğretmen adaylarının aile gelir düzeyine göre KPSS kaygıları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($F(2, 70)=1.004, p>.05$). Fen bilgisi öğretmen adaylarının aile gelir düzeyine göre genel kaygıları ($F(2, 70)=.540, p>.05$), nasıl görüldüğüyle ilgili endişeleri ($F(2, 70)=1.349, p>.05$), gelecek endişeleri ($F(2, 70)=1.967, p>.05$) ve sınava hazırlık alt boyutları ($F(2, 70)=.334, p>.05$) arasında da anlamlı fark bulunmamaktadır.

Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Mezuniyet Sonrasında Özel Bir Kurumda Çalışmayı Düşünme Değişkenine Göre İncelenmesi

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünmesine göre anlamlılığını test etmek amacıyla öncelikle

betimsel analiz ve varyans homojenliği testi yapılmıştır. Elde edilen analiz sonuçları Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Mezuniyet Sonrasında Özel Bir Kurumda Çalışmayı Düşünmesi Göre Betimsel Analiz ve Levene İstatistiği Sonuçları

Boyutlar	Çalışma Durumu	N	$\bar{X}$	SS	Levene istatistiği	
					F	p
Genel Kaygı	Evet	27	3.30	.580	.322	.726
	Hayır	15	3.06	.582		
	Bilmiyorum	31	3.13	.533		
Nasıl Görüldüğüyle İlgili Endişe	Evet	27	2.64	.698	2.325	.105
	Hayır	15	2.58	1.021		
	Bilmiyorum	31	2.64	.670		
Gelecek Endişesi	Evet	27	2.96	.839	.356	.702
	Hayır	15	3.00	.864		
	Bilmiyorum	31	3.13	.942		
Sınava Hazırlık	Evet	27	3.28	.955	.632	.534
	Hayır	15	3.07	.768		
	Bilmiyorum	31	3.04	.977		
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	Evet	27	3.10	.504	.183	.833
	Hayır	15	2.95	.584		
	Bilmiyorum	31	3.01	.554		

Tablo 22'de öğretmen adaylarının mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünmesine göre ölçeklerden aldıkları puanların ortalaması incelendiğinde, KPSS kaygı düzeylerine ait puanların ortalaması en yüksek olanların özel kurumda çalışmayı düşünenler ($\bar{X}=3.10$) ve en düşük olanların özel kurumda çalışmayı düşünmeyenler ($\bar{X}=2.95$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının genel kaygı alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek genel kaygıya sahip öğretmen adaylarının özel kurumda çalışmayı düşünenler ($\bar{X}=3.30$), en düşük olanların özel kurumda çalışmayı düşünmeyenler ($\bar{X}=3.06$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının nasıl görüldüğüyle ilgili endişe alt boyutundan aldığı puan ortalamaları

sonucuna göre en yüksek nasıl görüldüğüyle ilgili endişeye sahip öğretmen adaylarının özel kurumda çalışmayı düşünenler ($\bar{X}=2.64$) ve özel kurumda çalışacağını bilmeyenler ($\bar{X}=2.64$), en düşük olanların özel kurumda çalışmayı düşünmeyenler ($\bar{X}=2.58$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının gelecek endişesi alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek gelecek endişesine sahip öğretmen adaylarının özel kurumda çalışacağını bilmeyenler ($\bar{X}=3.13$), en düşük olanların özel kurumda çalışmayı düşünenler ($\bar{X}=2.96$) olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının sınava hazırlık alt boyutuna ait puan ortalaması en yüksek olanların özel kurumda çalışmayı düşünenler ($\bar{X}=3.28$) ve en düşük olanların ise özel kurumda çalışacağını bilmeyenler ($\bar{X}=3.04$) olduğu görülmüştür.

Tablo 22'deki Levene analizi sonuçları incelendiğinde ise KPSS kaygı ölçeği ve tüm alt boyutlarında varyansların homojen dağılım gösterdiği görülmüştür. Varyansların homojenliği varsayımı sağlandığından dolayı fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünmesine göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için tek boyutlu varyans analizi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının özel kurumda çalışmayı düşünmesi ile KPSS kaygıları ve alt boyutlarına yönelik tek boyutlu varyans analizi sonuçları Tablo 23'te sunulmuştur.

Tablo 23. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Mezuniyet Sonrasında Özel Bir Kurumda Çalışmayı Düşünmesi Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Genel Kaygı	Gruplar Arası	.675	2	.337	1.074	.347
	Grup İçi	21.990	70			
	Toplam	22.665	72			
Nasıl Görüldüğüyle İlgili Endişe	Gruplar Arası	.036	2	.018	.031	.970
	Grup İçi	40.730	70			
	Toplam	40.765	72			
Gelecek Endişesi	Gruplar Arası	.430	2	.215	.272	.763
	Grup İçi	55.336	70			
	Toplam	55.766	72			
Sınava Hazırlık	Gruplar Arası	.931	2	.466	.538	.586
	Grup İçi	60.588	70			

	Toplam	61.519	72			
	Gruplar Arası	.243	2	.122	.143	.663
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	Grup İçi	20.587	70			
	Toplam	20.830	72			

Tablo 23'te görüldüğü üzere fen bilgisi öğretmen adaylarının mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünmesine göre KPSS kaygıları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($F(2, 70)=.143, p>.05$). Fen bilgisi öğretmen adaylarının özel bir kurumda çalışmayı düşünmesine göre genel kaygıları ($F(2, 70)=1.074, p>.05$), nasıl görüldüğüyle ilgili endişeleri ($F(2, 70)=.031, p>.05$), gelecek endişeleri ($F(2, 70)=.272, p>.05$) ve sınava hazırlık alt boyutları ($F(2, 70)=.538, p>.05$) arasında da anlamlı fark bulunmamaktadır.

Fen Bilgisi Öğretmen Adayların KPSS Kaygı Düzeylerinin Barınma Durumu Değişkenine Göre İncelenmesi

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının barınma durumuna göre anlamlılığını test etmek amacıyla öncelikle betimsel analiz ve varyans homojenliği testi yapılmıştır. Elde edilen analiz sonuçları Tablo 24'de verilmiştir.

Tablo 24. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Barınma Durumuna Göre Betimsel Analiz ve Levene İstatistiği Sonuçları

Boyutlar	Barınma Durumu	N	$\bar{X}$	SS	Levene istatistiği	
					F	p
Genel Kaygı	Ailem ile birlikte	17	3.03	.476	.599	.552
	Yurtta	44	3.28	.592		
	Evde	12	3.02	.508		
Nasıl Görüldüğüyle İlgili Endişe	Ailem ile birlikte	17	2.66	.739	.035	.966
	Yurtta	44	2.64	.782		
	Evde	12	2.52	.711		
Gelecek Endişesi	Ailem ile birlikte	17	3.00	.833	.779	.463
	Yurtta	44	3.08	.850		
	Evde	12	2.97	1.105		

Sınava Hazırlık	Ailem ile birlikte	17	2.82	.809		
	Yurtta	44	3.32	.918	.323	.725
	Evde	12	2.92	1.006		
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	Ailem ile birlikte	17	2.91	.489		
	Yurtta	44	3.12	.568	.299	.742
	Evde	12	2.89	.458		

Tablo 24'de öğretmen adaylarının barınma durumuna göre ölçeklerden aldıkları puanların ortalaması incelendiğinde, KPSS kaygı düzeylerine ait puanların ortalaması en yüksek olanların yurtta yaşadığı ($\bar{X}=3.12$) ve en düşük olanların evde yaşadığı ($\bar{X}=2.89$) görülmüştür. Öğretmen adaylarının genel kaygı alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek genel kaygıya sahip öğretmen adaylarının yurtta yaşadığı ($\bar{X}=3.28$), en düşük olanların evde yaşadığı ($\bar{X}=3.02$) görülmüştür. Öğretmen adaylarının nasıl görüldüğüyle ilgili endişe alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek nasıl görüldüğüyle ilgili endişeye sahip öğretmen adaylarının ailesi ile birlikte yaşadığı ($\bar{X}=2.66$), en düşük olanların evde yaşadığı ($\bar{X}=2.52$) görülmüştür. Öğretmen adaylarının gelecek endişesi alt boyutundan aldığı puan ortalamaları sonucuna göre en yüksek gelecek endişesine sahip öğretmen adaylarının yurtta yaşadığı ($\bar{X}=3.08$), en düşük olanların evde yaşadığı ($\bar{X}=2.97$) görülmüştür. Öğretmen adaylarının sınava hazırlık alt boyutuna ait puan ortalaması en yüksek olanların yurtta yaşadığı ($\bar{X}=3.32$) ve en düşük olanların ise ailesi ile birlikte yaşadığı ($\bar{X}=2.82$) görülmüştür.

Tablo 24'deki Levene analizi sonuçları incelendiğinde ise KPSS kaygı ölçeği ve tüm alt boyutlarında varyansların homojen dağılım gösterdiği görülmüştür. Varyansların homojenliği varsayımı sağlandığından dolayı fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının barınma durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için tek boyutlu varyans analizi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının barınma durumu ile KPSS kaygıları ve alt boyutlarına yönelik tek boyutlu varyans analizi sonuçları Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25. Öğretmen Adaylarının KPSS Kaygı Düzeylerinin Barınma Durumuna Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Genel Kaygı	Gruplar Arası	1.125	2	.562	1.827	.168
	Grup İçi	21.540	70			
	Toplam	22.665	72			
Nasıl Görüldüğüyle İlgili Endişe	Gruplar Arası	.166	2	.083	.143	.867
	Grup İçi	40.600	70			
	Toplam	40.765	72			
Gelecek Endişesi	Gruplar Arası	.138	2	.069	.087	.917
	Grup İçi	55.627	70			
	Toplam	55.766	72			
Sınava Hazırlık	Gruplar Arası	3.697	2	1.849	2.238	.114
	Grup İçi	57.822	70			
	Toplam	61.519	72			
KPSS Kaygı (Ölçek Geneli)	Gruplar Arası	.799	2	.399	1.396	.254
	Grup İçi	20.031	70			
	Toplam	20.830	72			

Tablo 25'te görüldüğü üzere fen bilgisi öğretmen adaylarının barınma durumuna göre KPSS kaygıları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($F(2, 70)=1.396, p>.05$). Fen bilgisi öğretmen adaylarının barınma durumuna göre genel kaygıları ($F(2, 70)=1.827, p>.05$), nasıl görüldüğüyle ilgili endişeleri ($F(2, 70)=.143, p>.05$), gelecek endişeleri ($F(2, 70)=.087, p>.05$) ve sınava hazırlık alt boyutları ($F(2, 70)=2.238, p>.05$) arasında da anlamlı fark bulunmamaktadır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Araştırmada fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyleri belirlenmiş ve KPSS kaygı düzeyleri çeşitli değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırmanın bu bölümünde "Kişisel Bilgi Formu" ve "KPSS kaygı Ölçeği" kullanılarak varılan sonuçlara göre yapılan yorumlar ve tartışmalar literatürde yapılan araştırma sonuçları ile karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerine ait bulgular ölçeğin alt boyutları dikkate alınarak incelenmiştir. Buna göre fen bilgisi öğretmen adayların KPSS kaygıları orta düzeyde ve her bir alt boyutta da (genel kaygı, kendinizi nasıl gördüğünüz ve başkalarının sizi nasıl gördüğüyle ilgili endişeler, gelecekle ilgili endişeler, sınava hazırlık) orta düzeyde olduğu görülmüştür.

Öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının orta düzeyde olduğunu ortaya koyan bu bulgular alanyazındaki diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Akdeniz, 2019; Ekici ve Kurt, 2012; Mamak ve Temel, 2021; Özay Köse ve diğerleri, 2017; Saracaoğlu, Dinçer, Eken ve Bayık, 2020; Taşkesen ve diğerleri, 2017). Ekici ve Kurt (2012) biyoloji öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik kaygı ve saldırganlık düzeyleri üzerine yaptıkları çalışmalarında öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının orta seviyede olduğuna ulaşmışlardır. Benzer bir durumda Özay Köse ve diğerleri (2017) tarafından biyoloji öğretmen adaylarının tükenmişlik ve KPSS kaygı düzeylerini belirlemek üzere ilişkisel tarama modeli kullanarak yaptıkları araştırmalarında öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerini orta seviyede olduğunu bulmuşlardır. Bir diğer araştırmada Akdeniz (2019) fen bilgisi öğretmen adaylarının tükenmişlik ve KPSS kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından belirlemek üzere yaptığı nicel araştırma sonucunda orta düzey KPSS kaygısı tespit edilmiştir. Aynı şekilde Taşkesen ve diğerleri (2017), Saracaoğlu ve diğerleri (2020) eğitim fakültesindeki öğrencilerin, Mamak ve Temel (2021) beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının KPSS kaygılarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Diğer taraftan alanyazında öğretmen adayların KPSS kaygı düzeylerinin yüksek olduğu saptanan araştırmalarda vardır (Baştürk, 2007; Çetin, 2013). Baştürk (2007) KPSS'ye hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygı düzeyleri belirlenmesi üzerine yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının

KPSS kaygısının yüksek düzeyde olduğunu saptamıştır. Öğretmen adaylarının KPSS'yi karşılarına çıkan büyük bir zorluk olarak gördükleri aynı zamanda da sınava karşı kendilerini yetersiz hissettikleri ve sınavı kazanma inançlarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çetin (2013) eğitim fakültesi öğrencilerinin KPSS'ye yönelik kaygılarının incelenmesi üzerine yaptığı çalışmada da KPSS kaygı düzeylerini yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmanın sonuçları literatürdeki bazı araştırmalarla benzerlik gösterirken bazı araştırma sonuçlarıyla farklılık göstermektedir. Bunun sebebi ise araştırmacı tarafından kullanılan ölçeklerin ve örneklem gruplarının farklılık gösterdiği söylenebilir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, gelecek endişesi alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmazken; KPSS kaygıları ve genel kaygı, nasıl görüldüğüyle ilgili endişe, sınava hazırlık alt boyutlarında kadın öğretmen adaylar lehine fark bulunmuştur. Alanyazında bu araştırmaya paralel olarak öğretmen adaylarının KPSS kaygıları cinsiyete göre farklılaştığını ortaya koyan araştırmalar vardır (A. Gülbahçe ve diğerleri, 2012; Altun ve diğerleri, 2017; Barman, 2023; Çetin, 2013; Baştürk, 2007; Karaçanta ve Koç, 2015; Mamak ve Temel, 2021; Özay Köse ve diğerleri 2017; Özsarı, 2008; Taşkesen ve diğerleri 2017). Özay Köse ve diğerleri (2017) biyoloji öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmalarında kadın öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerinin fazla olduğunu belirtmişlerdir. Bunun nedeni olarak kadın öğretmen adaylarının başkasının yardımına ihtiyaç duymadan güçlü bir biçimde sorunları kendisinin çözebileceği ve birçok zorluğun üstesinden kendilerinin gelmeye çalışmaları onların fazla kaygılanmasına sebep olduğu düşünülmektedir. A. Gülbahçe ve diğerleri (2012), Çetin (2013), Özsarı (2008), Taşkesen ve diğerleri (2017) eğitim fakültesindeki öğrencilerle yaptıkları araştırmada, Mamak ve Temel (2021) beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarıyla yaptıkları araştırmada da kadın öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili fazla kaygı yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Benzer şekilde Karaçanta ve Koç (2015) kadınların sosyal hayattaki yaşadıkları dezavantaj konumlarından kurtulmak için KPSS'yi kazanmak istedikleri ve bu yüzden kadın öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerinin fazla olduğunu belirlemişlerdir. Bu araştırmaların aksine Baştürk (2007) KPSS'ye hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygı düzeyleri belirlenmesi üzerine yaptığı araştırmada erkek öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyinin yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu bulguyu neden olarak ataerkil toplum yapısında erkeğe yüklenen

görev ve sorumluluklar olduğu, erkeğin maddi kaynakları sağladığı aynı zamanda ailesine en iyi şartlarda bakmak istemesi üstünde baskı oluştuğu ve bunun da kaygıya sebebiyet verdiği anlaşılmıştır. Altun ve diğerleri (2017) benzer şekilde eğitim fakültesi öğrencilerinin KPSS kaygısının incelenmesi üzerine yaptığı araştırmada, erkek öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerinin yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Bunun sebebi olarak erkek öğretmen adaylarının ileride yuva kurma ve bir işe yerleşme istekleri kaygılarının artmasında etkili olduğu söylenmiştir. Barman (2023) spor bilimleri fakültesindeki öğrencilerle yaptığı araştırmada da KPSS kaygısının erkeklerin kadınlara göre daha fazla olduğunu belirtmiştir. Bu farklılaşmanın erkeklerin gelecek kaygısı yaşamasından ve toplumsal olarak baskı altına alınmasından kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir. Diğer taraftan alanyazında fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının cinsiyete göre fark olmadığını ortaya koyan çalışmalarda vardır (Akdeniz, 2019; Aydemir, 2015; Coşkun ve diğerleri, 2021; Ekici ve Kurt, 2012; Gündoğdu ve diğerleri, 2008; Saracaoğlu ve diğerleri, 2020; Temur ve diğerleri, 2011). Coşkun ve diğerleri (2021) son sınıfta öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarıyla, Ekici ve Kurt (2012) biyoloji öğretmen adayları ile yaptığı araştırmada ve Akdeniz (2019) fen bilgisi öğretmen adaylarının tükenmişlik ve KPSS kaygı düzeylerini incelemiş, cinsiyet değişkeni ile KPSS kaygı düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığına ulaşmışlardır. Yine benzer bir şekilde Temur ve diğerleri (2011), Gündoğdu ve diğerleri (2008), Saracaoğlu ve diğerleri (2020) eğitim fakültesi farklı bölümdeki öğretmen adaylarıyla ve Aydemir (2015), müzik öğretmen adaylarıyla yaptığı araştırmada KPSS kaygı düzeylerinin cinsiyete göre değişmediği saptanmıştır. Bu kapsamda yapılan araştırmaların sonuçları incelendiğinde kadın öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerinin yüksek olmasının sebebi hiçbir engel tanımadan toplumun karşısında kendi başlarına güçlü durup aynı zamanda kendisi ve ailesi için güzel imkânlar ile iyi bir gelecek sağlamak istemesinden dolayı KPSS kaygılarının yüksek olduğu düşünülmektedir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, öğretmen adaylarının KPSS kaygıları ve genel kaygı, nasıl görüldüğüyle ilgili endişe, sınava hazırlık, gelecek endişesi alt boyutları sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Her ne kadar sınıf düzeyi değişkenine göre öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerinde anlamlı farklılık tespit edilmese de ortalamalar incelendiğinde 2. sınıfların kaygı düzeyleri, KPSS hazırlık sürecinde olan 4.

sınıflara göre yüksek çıktığı görülmüştür. Bu kapsamda 4. sınıfların 2. sınıflara göre kaygılarının düşük çıkmasının sebebi 4. sınıftaki adayların 2. sınıflara göre birçok konuyu halletmeleri ve kendilerini KPSS'ye hazır hissetmelerinden dolayı kaygı düzeylerinin daha düşük olduğu düşünülmektedir. Alanyazında bu araştırmaya paralel olarak öğretmen adaylarının KPSS kaygıları sınıf düzeyine göre farklılık göstermediğini ortaya koyan araştırmalar vardır (Barman, 2023; Gündoğdu ve diğerleri, 2008; Saracaoğlu ve diğerleri, 2020; Taşkesen ve diğerleri, 2017). Taşkesen ve diğerleri (2017), Saracaoğlu ve diğerleri (2020) eğitim fakültesindeki farklı bölümlerde bulunan öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerini inceledikleri araştırma sonucunda öğretmen adaylarının KPSS kaygıları sınıf düzeyine göre farklılık oluşturmadığı bulunmuştur. Benzer şekilde Gündoğdu ve diğerleri (2008) eğitim fakültesindeki öğrencilerin KPSS'ye ilişkin görüşlerinin alındığı araştırmada ve Barman (2023) spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin KPSS kaygı düzeylerinin incelendiği araştırmada KPSS kaygılarının sınıf düzeyine göre değişmediği saptanmıştır. Bu araştırmaların aksine Akdeniz (2019) fen bilgisi öğretmen adaylarının sınıf düzeyinin KPSS kaygılarını etkilediğini, 1. ve 2. sınıf öğretmen adaylarının KPSS kaygıları 3. ve 4. sınıflardan daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Bunun nedeni olarak üniversiteye alışıldığı, sınav hakkında bilgilendirmelerin yapılması, üst sınıflara doğru çıktıkça kaygıyı azalacağı aynı zamanda da fakülteye giriş ve girdikleri sınava hazırlık sürecinde hissettikleri kaygının devamı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları mezun olunan lise türü değişkenine göre incelendiğinde, nasıl görüldüğüyle ilgili endişe alt boyutunda lise türüne göre anlamlı farklılık bulunmazken; KPSS kaygıları ve genel kaygı, gelecek endişesi, sınava hazırlık alt boyutlarında ise lise türüne göre anlamlı farklılık bulunmaktadır. Anadolu Lisesinden mezun olan öğretmen adaylarının diğer liselerden mezun olan adaylara göre KPSS kaygı düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın sebebi Anadolu Lisesinden mezun olan adayların sınav hakkında daha çok bilgiye sahip olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Konu ile ilgili alanyazın incelendiğinde ise bu çalışmaya paralel olarak KPSS kaygı düzeyinin mezun olunan lise türüne göre farklılaştığını ortaya koyan araştırmalar vardır (Altun ve diğerleri, 2017; Aydemir, 2015; Özşarı, 2008). Özşarı (2008) eğitim fakültesi son sınıfta eğitim alan öğretmen adayları ile yaptığı araştırmada, Öğretmen Liselerinden ve normal liselerden mezun olan öğretmen adaylarının diğer liselerden mezun olan öğretmen adaylarına göre

KPSS kaygılarının daha fazla olduğunu saptamıştır. Bunun nedeni olarak da Öğretmen Lisesinden mezun olan adayların, öğretmenlik mesleğine yönelik eğitim aldıkları ve mesleği yapmayı diğer liselerden mezun olanlara göre çok istemeleri eğer KPSS'den de istenilen başarıyı gösteremezlerse kaygılarının fazla olacağını belirtmiştir. Aynı zamanda normal liselerden mezun olan adaylarında öğretmenlik eğitimi aldıktan sonra öğretmen olmaktan başka alternatiflerinin bulunmadığı yani diğer liselerden mezun olan öğrenciler gibi başka meslekleri tercih etme şansları olmadığı için kaygılarının fazla olduğunu açıklamıştır. Aydemir (2015) müzik öğretmen adaylarıyla yaptığı araştırmada, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinden mezun olan adayların diğer liselerden mezun olan adaylara göre KPSS kaygısının daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan Altun ve diğerleri (2017) tarafından eğitim fakültesindeki öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerinin incelenmesi üzerine yapılan araştırmada, KPSS kaygı düzeyinin mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermediğini belirtmişlerdir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları öğrenim görülen programa yerleşme isteği değişkenine göre incelendiğinde, öğretmen adaylarının KPSS kaygıları ve genel kaygı, nasıl görüldüğüyle ilgili endişe, sınava hazırlık, gelecek endişesi alt boyutları öğrenim gördükleri programa yerleşme isteğine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu kapsamda anlamlı farklılık görülmesi de adayların ölçekten aldıkları puanların ortalamaları incelendiğinde öğrenim gördüklerin programa istemeyerek yerleşen adayların KPSS kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun sebebi olarak mesleğine isteyerek yerleşen adayların karşılına çıkan her türlü zorlukla baş edebilirken istemeyerek yerleşen adayların ise karşılına çıkan her türlü zorlukta umutsuzluğa düşmeleri ve başarılı olma olasılığı düşük olduğu için KPSS kaygı düzeylerinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Alanyazında bu çalışmaya benzer olarak Özay Köse ve diğerleri (2017) biyoloji öğretmen adayları ile yaptıkları araştırmalarında öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının öğrenim gördükleri programa isteyerek yerleşip yerleşmemesine göre değişmediğini saptamışlardır. Diğer taraftan Akdeniz (2019) fen bilgisi öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmasında öğrenim görülen programa isteyerek yerleşen adayların KPSS kaygı düzeylerinin anlamlı farklılık oluşturacak şekilde yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu farklılığın bölümünü isteyerek ve mesleğini bilinçli seçen adayların mezuniyet sonrasında atanamama korkusu yaşamalarından kaynaklandığı belirtilmiştir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları öğrenim görülen programa yerleşme tercih sırası değişkenine göre incelendiğinde, öğretmen adaylarının KPSS kaygıları ve genel kaygı, nasıl görüldüğüyle ilgili endişe, sınava hazırlık, gelecek endişesi alt boyutları öğrenim gördükleri programa yerleşme tercih sırasına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Öğretmen adaylarının tercih sırasına göre kaygı düzeyleri arasında ilişkiyi inceleyen sınırlı sayıda araştırmaya ulaşılmıştır (A. Gülbahçe ve diğerleri, 2012; Doğan ve Çoban, 2009). Doğan ve Çoban (2009) eğitim fakültesindeki öğrencilerin kaygı düzeylerini inceledikleri araştırmalarında tercih sırasının adayların kaygı düzeylerini etkileyen bir değişken olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. A. Gülbahçe ve diğerleri (2012) farklı bölümlerde bulunan öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerini belirlemek üzere yaptıkları araştırmada da kazandığı bölüme ilk beş tercihi arasında yerleşen adayların, altı ve daha sonradaki tercihlerine yerleşen adaylara göre KPSS kaygı düzeylerinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Ancak yapılan araştırmalarda öğrenim gördükleri programa yerleşme tercih sırasının, KPSS kaygı düzeyi üzerine etkisinin sınırlı sayıda araştırma olması sebebiyle bulgunun benzerlik ve farklılıkları net olarak ortaya konulmamaktadır.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumu değişkenine göre incelendiğinde, öğretmen adaylarının KPSS kaygıları ve genel kaygı, nasıl görüldüğüyle ilgili endişe, sınava hazırlık, gelecek endişesi alt boyutları öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Alanyazın incelendiğinde bu çalışmanın bulgularından farklı olarak öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyum değişkenine göre farklılaştığını ortaya koyan çalışmalar vardır (Çimen ve Yılmaz, 2011; S. Altun Yalçın ve diğerleri, 2020). S. Altun Yalçın ve diğerleri (2020) eğitim fakültesinde verilmekte olan dersler ile KPSS içeriğinin örtüşmesi durumuna ilişkin fen bilgisi öğretmen adayları ile yarı yapılandırılmış görüşme şeklinde gerçekleştirilen araştırmada, KPSS'nin içeriği ile eğitim fakültesinde verilen derslerin içeriğinin kısmen uyumlu olduğunu saptamışlardır. Bu farklılığın KPSS'de başarılı olmak için alınan eğitimin yetersiz olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda iyi bir başarı elde etmek için derslerde bazı değişikliklerin yapılması gerektiği belirtilmiştir. Çimen ve Yılmaz (2011) biyoloji öğretmen adayları ile yaptığı araştırmada ise öğretmen adaylarının üniversitede öğrenim gördükleri derslerle KPSS içeriğinin uyuşmadığını

belirtmişlerdir. Öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumlu olup olmamasıyla ilgili öğretmen adaylarının görüşlerinin alındığı araştırmalarda vardır (Atav ve Sönmez, 2013; Gökçe, 2013; Sezgin ve Duran, 2011; Taşan ve Bektaş, 2016). Sezgin ve Duran (2011) yaptıkları araştırmalarında adaylar, KPSS içeriği ile lisans ders içeriklerinin uyumlu olduğunu ancak uyumlu olsa bile öğretim görevlisi tarafından derslerin işleniş şekli KPSS hazırlık aşamasında yardımcı olmadığını belirtmişlerdir. Atav ve Sönmez (2013) yaptıkları araştırmalarında da öğretmen adaylarının alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumsuz olduğunu ve yeterli görmediklerini söylemişlerdir. Adayların KPSS'de başarılı olmak için dershaneye gerek duyduklarını belirtmişlerdir. Gökçe (2013) yaptığı araştırmada ise içeriğin kısmen uyumlu olduğu tespit etmiştir. Taşan ve Bektaş (2016) fen bilgisi öğretmen adayların KPSS'ye yönelik görüşlerinin incelendiği araştırmada öğrenim görülen programdan alınan eğitimin GY-GK sınavı ile tam olarak uyuşmadığı, eğitim bilimleri sınavı ile uyumlu olduğu, ÖABT ile uyumlu olsa bile derslerin üst düzey ve alt düzey işlenmesinden dolayı KPSS'ye yardımcı olmadığı tespit etmişlerdir. Bu kapsamda araştırmanın sonuçları literatürdeki bazı araştırmalarla benzerlik gösterirken bazı araştırma sonuçlarıyla farklılık gösterdiği düşünülmektedir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları aile gelir düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, öğretmen adaylarının KPSS kaygıları ve genel kaygı, nasıl görüldüğüyle ilgili endişe, sınava hazırlık, gelecek endişesi alt boyutları aile gelir düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Alanyazın incelendiğinde benzer şekildeki çalışmalara rastlanılmıştır (Coşkun ve diğerleri, 2021; Ekici ve Kurt, 2012; Özşarı, 2008; Temur ve diğerleri, 2011). Coşkun ve diğerleri (2021) son sınıfta öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adayları; Ekici ve Kurt (2012) biyoloji öğretmen adayları; Özşarı (2008), Temur ve diğerleri (2011) eğitim fakültesi farklı bölümlerdeki öğretmen adaylarıyla yaptığı araştırmada KPSS kaygıları ile aile gelir düzeyi değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bu çalışmaların aksine aile gelir düzeyinin fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarını etkilediğini ortaya koyan araştırmalara da rastlanmıştır (Akdeniz, 2019; Altun ve diğerleri, 2017; Karaçanta ve Koç, 2015). Akdeniz (2019) aile gelir düzeyi orta olan fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygısının daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Bir diğer çalışmada Altun ve diğerleri (2017) aile gelir düzeyi yüksek olan öğretmen adayların KPSS kaygılarının fazla olduğunu tespit etmişlerdir. Bu farklılığın aile gelir durumu iyi olan adayların

refah düzeylerini devam ettirmek istediklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Karaçanta ve Koç (2015) öğretmen adaylarıyla yaptıkları araştırmada aile gelir düzeyi artıkça KPSS kaygı düzeyinin azaldığını tespit etmişlerdir. Bu kapsamda yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırma sonuçlarıyla benzerlik ve farklılık gösteren araştırmaların olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmada KPSS kaygısı aile gelir düzeyine göre anlamlı farklılık göstermese de adayların gelir düzeyi nasıl olursa olsun kendi geleceklerini garanti altına alabilmek için azda olsa KPSS kaygısı yaşadıkları düşünülmektedir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünme değişkenine göre incelendiğinde, öğretmen adaylarının KPSS kaygıları ve genel kaygı, nasıl görüldüğüyle ilgili endişe, sınava hazırlık, gelecek endişesi alt boyutları mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünmesine göre anlamlı farklılık gösterememektedir. Anlamlı bir fark olmamasına rağmen mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünen adayların KPSS kaygı puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmüştür. Bunun sebebi olarak adayların atanamayacağını düşünmeleri ve özel bir kurumda çalışmayı tercih etmelerinden dolayı KPSS kaygılarının yüksek olacağı düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde bu araştırmanın bulgularından farklı olarak öğretmen adaylarının mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünüp düşünmemenin KPSS kaygı düzeyini etkilediğini gösteren araştırmalar vardır (Aydemir, 2015; Özsarı, 2008). Aydemir (2015) müzik öğretmen adaylarının KPSS kaygılarını belirlemek üzere yaptığı araştırmasında, mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünme değişkeninin öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerini etkilediğini tespit etmiştir. Mezun olduktan sonra özel bir kurumda çalışmayı düşünenlerin daha fazla kaygıya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedeninin de atamalarda verilen kontenjan sayısının az olması adayların KPSS kaygısının artırdığını ve bu kaygının onları devlet okullarında çalışma hedefinden uzaklaştırıp özel sektörde çalışmayla ilgili planlamalar yapmaya yönlendirdiği şeklinde açıklamıştır. Özsarı (2008) ise eğitim fakültesindeki öğretmen adaylarıyla yaptığı araştırmada, mezuniyet sonrasında özel kurumda çalışmayı düşünmeyen öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu farklılaşmanın devlet okullarında çalışmak isteyen öğretmen adaylarının kontenjana girmek için KPSS'den yüksek puan almak istemelerinden kaynaklanabileceğini belirtmiştir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları barınma durumu değişkenine göre incelendiğinde, öğretmen adaylarının KPSS kaygıları ve genel kaygı, nasıl görüldüğüyle ilgili endişe, sınava hazırlık, gelecek endişesi alt boyutları barınma durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte yurtda yaşayanların KPSS kaygı düzeylerine ait puan ortalamalarının en yüksek olduğu ancak bu farkın anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür. Yapılan bu araştırmaya benzer şekilde Ekici ve Kurt (2012) biyoloji öğretmen adayları ile yaptığı araştırmada, KPSS kaygılarıyla barınma durumu değişkeni arasında anlamlı bir fark saptamamışlardır. Çakmak ve Hevedanlı (2004) yaptıkları araştırmada ise yurtda barınanların, evlerde barınan öğrencilere göre kaygılarının daha fazla olduğunu belirtmişlerdir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma bulguları doğrultusunda ulaşılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Öğretmen adaylarının KPSS kaygı ölçeğinden edindikleri puanları her bir alt boyut (genel kaygı, kendinizi nasıl gördüğünüz ve başkalarının sizi nasıl gördüğüyle ilgili endişeler, gelecekle ilgili endişeler, sınava hazırlık) için analiz edildiğinde orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının araştırma sonucunda KPSS kaygıları öğrenim görülen programa yerleşme isteği, sınıf düzeyi, öğrenim görülen programa yerleşme tercih sırası, öğrenim görülen programda alınan eğitimin KPSS içeriği ile uyumu, aile gelir düzeyi, mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünme ve barınma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Ancak öğretmen adaylarının KPSS kaygıları cinsiyet ve mezun olunan lise türü değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde kadın öğretmen adaylarının KPSS kaygıları, erkek adaylara göre yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Alt boyutlar incelendiğinde ise; fen bilgisi öğretmen adaylarının cinsiyete göre genel kaygı, nasıl görüldüğüyle ilgili endişe ve sınava hazırlık alt boyutlarında kadın öğretmen adaylar lehine fark bulunurken; gelecek endişesi alt boyutu cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermemektedir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygıları mezun olunan lise türü değişkenine göre incelendiğinde KPSS kaygılarının Anadolu Lisesi ile İmam Hatip Lisesi ve Anadolu Lisesi ile diğer liseler arasında anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde ise genel kaygı, gelecek endişesi ve sınava hazırlık alt boyutları lise türüne göre anlamlı farklılık gösterirken; nasıl görüldüğüyle ilgili endişe alt boyutunda lise türüne göre anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Genel kaygılarının Anadolu Lisesi ile İmam Hatip Lisesi ve diğer liseler arasında, Meslek Lisesi ile diğer

liseler arasında anlamlı farklılaştığı; gelecek endişelerinin Anadolu Lisesi ile İmam Hatip Lisesi ve diğer liseler arasında anlamlı farklılaştığı; sınava hazırlık alt boyutunda ise Fen Lisesi ile Anadolu Lisesi arasında anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan yola çıkarak şu şekilde önerilerde bulunulabilir;

- Fen bilgisi öğretmen adaylarıyla yapılan araştırmada, tek bir üniversiteden elde edilen veriler yer almıştır. Farklı branşlardaki öğretmen adaylarının bir arada olduğu ve farklı üniversitede yer alan öğretmen adayları ile kapsamlı bir araştırma grubu oluşturularak çalışma kapsamı genişletilebilir.
- Öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyleri yalnızca nicel veriler kullanılarak incelenmiştir. Araştırma nitel verilerle de desteklenerek daha detaylı bulguların elde edilmesi sağlanabilir.
- Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına farklı değişkenler eklenerek öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeyleri farklı değişkenler açısından incelenebilir.
- KPSS kaygısı ile başka bir değişkeni birlikte inceleyerek arasındaki ilişki durumunu ortaya koyan araştırmalar yapılabilir.
- Araştırma fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS kaygılarını genel olarak orta düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik yaşadıkları kaygıların kaynakları belirlenerek adayların kaygılarını azaltmalarına yardımcı olacak farkındalık eğitimleri yapılabilir.
- Eğitim fakültesinde verilen dersler ile KPSS içeriği karşılaştırılarak verilen derslerin sınav sorularına daha uyumlu hale getirilmesi sağlanabilir.
- Adayların üniversiteye girişlerinde istemeyerek yaptıkları tercihlerinden dolayı KPSS adına yaşadıkları kaygıyı azaltmak ve ileriki hayatlarında doğru kararlar almalarına yardımcı olacak rehberlik hizmetleri sunulabilir.
- Kamuda çalışmak isteyen adaylar için çok büyük bir öneme sahip olan atama takvimi ve branş bazlı adil kontenjan sayısının sınav bitiminden

hemen sonra belirlenmemesiyle yaşanan bu belirsizliklerin önüne geçirilebilir.

- Mezun olan öğretmen aday sayısının çok fakat atama için verilen kontenjan sayısının yeterli olmadığı atamalarda, öğretmen ihtiyaçları doğrultusunda kontenjan dağılımı yapılarak öğretmen adaylarının atanma sürecinde düzenlemeler yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akdeniz, A. (2019). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının tükenmişlik ve KPSS kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.
- Akunna, A. L., Okesina, F. A., Ajiboye, S. K., ve Monisola, O. E. (2022). Perception of undergraduates on study habit strategies for overcoming examination anxiety in Kwara, Nigeria. *Humanitas: Indonesian Psychological Journal*, 19(2), 138-147.
- Altun Yalçın, S., Yılmaz, Z. A. ve Yalçın, S. (2020). Eğitim fakültesinde verilmekte olan dersler ile KPSS sınavının içeriğinin örtüşme durumuna ilişkin fen bilgisi öğretmen adayı görüşleri. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 390-400.
- Altun Z., Avcı G., Özüpekçe S. ve Gümüş N. (2017). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kamu personeli seçme sınavı (KPSS) kaygısının incelenmesi. *Turkish Studies*, 12(33), 151-166.
- Atav, E. ve Sönmez, S. (2013). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavı (KPSS)'na ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Özel Sayı (1), 1-13.
- Atmaca, H. (2013). Almanca, fransızca ve ingilizce öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygıları. *Turkish Studies*, 8(10). 67-76.
- Ayan, A. (2014). *Ortaokul öğrencilerinin matematik öz yeterlik algıları, motivasyonları, kaygıları ve tutumları arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Aydemir, F. (2015). *Müzik öğretmeni adaylarının kamu personeli seçme sınavıyla ilgili kaygıları üzerine bir araştırma*. Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Barman, M. (2023). *Spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin akademik öz yeterlilik, KPSS sınavına hazırlık kaygısı ve tükenmişlik algılarının incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muş.

- Baştürk, R. (2007). Kamu personeli seçme sınavına hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 163-176.
- Bozdam, A. (2008). *Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Aygün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cirit Gül, A. (2015). *KPSS'nin öğretmen adaylarının akademik ve sosyal yaşamlarına etkileri*. Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York: Lawrence Erlbaum Associates.
- Coşkun, M. K., Zengin, E. ve Arslan, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kamu personel seçme sınavı (KPSS) kaygı ve tükenmişlik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5(2), 354-365.
- Çakmak, Ö. ve Hevedanlı, M. (2004). Biyoloji öğretmen adaylarının kaygılarını etkileyen etmenler. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*. Malatya
- Çetin, Ş. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kamu personeli seçme sınavına (KPSS) yönelik kaygılarının incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(197), 158-168.
- Çimen, O. ve Yılmaz, M. (2011). Biyoloji öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili görüşleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 160-172.
- Demir, S. ve Bütünler, K. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alan sınavına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2). 113-128.

- Develi, E. (2006). *Konya'da ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin sürekli kaygı durumlarının incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Devlet Memurları Kanunu (1965). Resmi Gazete (03.05.2002). Sayı: 24744.
- Dilmaç, O. (2011). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, (24), 49-65.
- Doğan, T. ve Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34(153), 157-168.
- Eker, O. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin yaşadığı sınav kaygısının nedenleri ve anne - baba tutumlarının sınav kaygısına etkisi: Merzifon örneği*. Yüksek lisans tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ekici, G. ve Kurt, H. (2012). Biyoloji öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına (KPSS) yönelik kaygı ve saldırganlık düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 294-308.
- Erözkan, A. (2004). Üniversite öğrencilerinin sınav kaygısı ve başa çıkma davranışları. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (12), 13-38.
- Genç, M. (2013). İlköğretim öğrencilerinin sınıf ve cinsiyete göre sınav kaygı düzeylerinin belirlenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 85-95.
- George, D. ve Mallery, P. (2019). *IBM SPSS statistics 25 step by step a simple guide and reference*. New York: Taylor ve Francis.
- Gökçe, F. (2013). Lisans öğrencileri ile formasyon programına devam eden kursiyerlerin KPSS konusundaki görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1(Özel Sayı), 171-190.
- Gülbahçe, A., Yazar, A., Balcı, A. ve Gülbahçe Ö (2012). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına yönelik kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler

açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 14-24.

Gündoğdu, K., Çimen, N., ve Turan, S. (2008). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına (KPSS) ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 35-43.

Gürpınar, K., Yılan, Y. ve Bozkurt, E. (2019). A study to determine the exam anxiety of university students: the case of afyon kocatepe university. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(20), 241-254.

Güven, S. ve Dak, G. (2017). Öğretmen adaylarının kamu personel seçme sınavına (KPSS) ilişkin oluşturdukları görsel metaforlar. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 8(15), 2-16.

İnci-Aka, E. ve Yılmaz, M. (2018). Fen bilimleri öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının incelenmesi üzerine bir araştırma. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 105-123.

Kaçan Softa, H., Ulaş Karaahmetoğlu, G. ve Çabuk F. (2015). Lise son sınıf öğrencilerinin sınav kaygısı ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(4), 1481-1494.

Karaçanta H ve Koç Z (2015). Öğretmen adaylarının KPSS kaygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 10(11), 869-882.

Karaçanta, H., (2009). Öğretmen adayları için kamu personeli seçme sınavı kaygı ölçeğinin geliştirilmesi (geçerlik ve güvenirlik çalışması). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, (25), 50-57.

Karataş, S. ve Güleş, H. (2013). Öğretmen atamalarında esas alınan merkezi sınavın (KPSS) öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 6(1), 102-119.

Kaya, M. ve Varol, K. (2004). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeyleri ve kaygı nedenleri (Samsun örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(17), 31-63.

- Koç, İ. Y. (2014). *KPSS'ye hazırlanan öğretmen adaylarının öğrenme stilleri ile sınav kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Küçükgençay, N. ve Peker, B. (2020). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının ve pedagojik formasyon eğitimi alan matematik öğretmen adaylarının KPSS kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Studies Education*, 15(6), 4401-4425.
- Mamak, H. ve Temel, A. (2021). Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının tükenmişlik ve KPSS kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 7(51), 2771-2774.
- Manav, F. (2011) Kaygı kavramı, *Toplum Bilimleri Dergisi*, 5(2), 201-211.
- Milli Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü. 22.06.2023 tarihinde http://atama.meb.gov.tr/sonuclar/arsiv/sayisal_veriler.asp?k_yil=-1&k_tur=-1&Sonuc=Goster adresinden alınmıştır.
- Morgil, F. İ. ve Yılmaz, A. (1999). Fen öğretmeninin görevleri ve nitelikleri, fen öğretmeni yetiştirilmesine yönelik öneriler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (15), 181-186.
- Odabaş, S. (2010). Öğretmen adaylarının KPSS sınavına ilişkin görüşleri (Ankara örneği). Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Oğuztekin, E., Bektaş, O. ve Karaca, M. (2022). Atanan ve atanamayan fen bilimleri öğretmenlerinin alan sınavına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(18), 56-80.
- Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2023). Kamu personel seçme sınavı kılavuzu A grubu ve öğretmenlik. 20.06.2023 tarihinde <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2023/KPSS/b-kilavuz16052023.pdf> adresinden alınmıştır.

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi. 20.06.2023 tarihinde <https://www.osym.gov.tr/> adresinden alınmıştır.

Özay Köse, E., Diken, E. ve Gül, Ş. (2017). Biyoloji öğretmen adaylarındaki tükenmişlik ve KPSS kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(3), 991-1012.

Özcan, L. (2018). *Kamu personeli seçme sınavı'na hazırlanan adayların mizaç ve karakter boyutları ile sınav kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özkan, R. ve Pektaş, S. (2011). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin mezuniyet başarı notları ile KPSS puanları arasındaki ilişki üzerine bir araştırma (eğitim fakültesi örneği). *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (30), 269-281.

Özsarı, İ. (2008). *Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin KPSS merkezi sınavı odaklı gelecek kaygıları ve mesleki beklentileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Pagaria, N. (2020). Exam anxiety in college students. *International Journal Of Indian Psychology*, 8(3), 136–140.

Saracaloğlu, A., Dinçer, B., Eken, M. ve Bayık, S. (2020). Öğretmen adaylarının öğretmen yetkinlikleri ile akademik güdülenme, akademik erteleme, kamu personel seçme sınavı (KPSS) kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 10(1), 53-82.

Sezgin, F. ve Duran, E. (2011). Kamu personeli seçme sınavı'nın (KPSS) öğretmen adaylarının akademik ve sosyal yaşantılarına yansımaları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3), 9-22.

Şahin, Ç., Arcagök, S., Girgin Sarıdaş, D. G. ve Demir, M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmenliği alan sınavına yönelik görüşleri. (Özel Sayı), 183-194.

- Şanlı Kula, K. ve Saraç, T. (2016). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(33), 227-242.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2014). *Using multivariate statistics*. London: Pearson.
- Taşan, D. ve Bektaş, O. (2016). Fen bilgisi öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına yönelik görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 81-100.
- Taşkesen, O., İşgör, İ. Y., Önal, M., Kurt, C., Kurt, N. ve Zhakanova, G. (2017). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kamu personeli seçme sınavı kaygı düzeyleri üzerine bir araştırma. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 59-68.
- Temur, H. B., Özkan, Z., Atlı, M. ve Zırhlıoğlu, G. (2011). Yüzüncü yıl üniversitesi eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin kamu personeli seçme sınavı ile ilgili kaygı düzeylerine etki eden faktörlerin belirlenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(Özel Sayı), 154-168.
- Turan-Başoğlu, S. (2007). *Sınav kaygısı ile özgüven arasındaki ilişkinin erinlik döneminde incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tümekaya, S. ve Çavuşoğlu, İ. (2010). Sınıf öğretmenliği son sınıf öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 468-481.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü (2023). 17.06.2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr> adresinden alınmıştır.
- Yakupoğlu, H. (2021). *Öğretmen adaylarının alan bilgisi sınav kaygılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu.
- Yeşil, R., Korkmaz, Ö., Kaya, S. (2009). Eğitim fakültesindeki akademik başarının kamu personeli seçme sınavındaki başarı üzerinde etkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 149-160.

EKLER

Ek 1. Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz nedir?

Kadın () Erkek ()

2. Bulunduğunuz sınıf düzeyi nedir?

1. sınıf () 2. sınıf () 3. sınıf () 4. sınıf ()

3. Hangi tür liseden mezun oldunuz?

Fen Lisesi () Meslek Lisesi () İmam Hatip Lisesi ()
Anadolu Lisesi () Öğretmen Lisesi () Diğer (Lütfen Yazınız)

4. Öğrenim gördüğünüz programa yerleşme durumunuz?

İsteyerek tercih ettim () İstemeyerek tercih ettim ()

5. Öğrenim gördüğünüz programa giriş tercih sıranız nedir?

1-3 () 4-6 () 7-9 () 10 ve sonrası ()

6. Öğrenim gördüğünüz programda aldığınız eğitim ile Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS) içeriği ile uyumlu mudur?

Evet () Hayır () Kısmen ()

7. Ailenizin gelir düzeyini nasıl ifade edersiniz?

İyi () Orta () Kötü ()

8. Mezuniyet sonrasında özel bir kurumda çalışmayı düşünüyor musunuz?

Evet () Hayır () Bilmiyorum ()

9. Nerede kalıyorsunuz?

Ailem ile birlikte () Yurtta () Evde ()

Ek 2. Kamu Personeli Seçme Sınavı Kaygı Ölçeği

2. BÖLÜM		Hiçbir Zaman	Nadiren	Sık Sık	Oldukça Sık	Her Zaman
Kamu Personeli Seçme Sınavı Kaygı Ölçeği						
A. GENEL KAYGI						
1	KPSS aklıma geldikçe uykularım kaçır.					
2	KPSS sorularının kolay olacağını düşünerek hiç endişelenmem.					
3	KPSS deneme sınavlarında kendimi çok rahat hissedirim.					
4	KPSS'nin yapılacağı gün bildiklerimi unutacak kadar heyecanlanmaktan korkarım.					
5	KPSS deneme sınavlarından önce bile bir türlü rahat olamam.					
6	KPSS'ye tam olarak hazırlandığımı düşünürüm.					
7	KPSS'de başarılı olamayacağım endişesi, sınava hazırlık çalışmalarımı olumsuz etkiler.					
8	KPSS'de başarılı olamayacağım endişesinin sınav başarıımı da olumsuz etkileyeceğini düşünürüm.					
9	KPSS'ye hazırlanırken, huzursuzluk yaşamam.					
B. KENDİNİZİ NASIL GÖRDÜĞÜNÜZ VE BAŞKALARININ SİZİ NASIL GÖRDÜĞÜ İLE İLGİLİ ENDİŞELER						
10	KPSS'yi kazanamazsam da kendimle ilgili (öзğüven, başarı) düşüncelerim değişmez.					
11	KPSS'nin benim için aşılamaz bir engel olduğunu aklıma bile getirmem.					
12	KPSS deneme sınavlarında düşük not aldığım da çevreme karşı kırıcı olurum.					
13	KPSS'yi kazanamazsam küçük düşeceğimi düşünürüm.					
C. GELECEK İLE İLGİLİ ENDİŞELER						
14	KPSS'den dolayı öğretmen olamayacağımdan korkarım.					
15	İlk girdiğim KPSS'yi kazanamazsam da sonraki sınavlarda başarılı olabilirim.					
16	Öğretmen olabilmemin, KPSS'den alacağım sonuca bağlı olması beni çok rahatsız eder.					
D. SINAVA HAZIRLIK						
17	KPSS'ye hazırlanmak bana zor gelir.					
18	KPSS'ye nasıl hazırlanacağım endişesi taşıyım.					
19	KPSS'nin yeterli düzeyde hazırlanıldığında hiçte korkulacak bir sınav olmadığını düşünürüm.					

Ek 3. Kamu Personeli Seçme Sınavı Kaygı Ölçeği Kullanım İzni**HATICE KARACANTA**

Alıcı: ben ▼

Merhaba Fatma, ölçeği kullanabilirsin. İyi çalışmalar.

Kimden: "Fatma Özçoban" <[redacted]>**Kime:** <[redacted]>**Gönderilenler:** 18 Ekim Salı 2022 16:25:15

Ek 4. Etik Kurul Kararı

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI
ETİK KURULU KARARLARI

KARAR TARİHİ	OTURUM NO	KARAR SAYISI
07.12.2022	15	01-56

Üniversitemiz Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Başkanı Prof. Dr. Eren YÜRÜDÜR başkanlığında toplandı.

KARAR 15.35- Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğünün 28.11.2022 tarih ve 233824 sayılı yazısı görüşüldü.

Aşağıda bilgileri yer alan araştırmacıların yapmak istediği uygulamaların ve kullanacağı veri toplama araçlarının etik açıdan uygunluğuna oy birliği ile karar verildi.

ÇALIŞMANIN TÜRÜ	Yüksek Lisans Tezi
BAŞLIK	Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Kamu Personel Seçme Sınavı Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi
TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ/ YAZARI	Fatma ÖZÇOBAN (Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı)
RAPORTÖR GÖRÜŞÜ	OLUMLU

Prof. Dr. Eren YÜRÜDÜR
Etik Kurul Başkanı
(İmza)

Doç. Dr. Mehmet KARGÜN
Başkan Yardımcısı
(İmza)

Prof. Dr. Mehmet Serkan UMUZDAŞ
Üye
(İmza)

Doç. Dr. Emine ÖĞÜK
Üye
(İmza)

Doç. Dr. Yücel EROL
Üye
(İmza)

Doç. Dr. Fatih YAZICI
Üye
(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Şevki BABACAN
Üye
(İmza)

Ek 5. Anket Uygulama İzni

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı :E-36763901-044-238072
Konu : Anket Çalışma İzni

EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Fatma ÖZÇOBAN'ın, Prof. Dr. Murat SADIKOĞLU danışmanlığında hazırlamış olduğu yüksek lisans tez çalışması kapsamında uygulama çalışması yapması Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Bekir Süha PARLAKTAŞ
Rektör Yardımcısı

Ek:24 sayfa

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BS5NCPKY1V Pin Kodu :07392